

**Tuarascáil ar
Chomhlíonadh
Chuid 5 den
Acht um
Míchumas 2005
do 2021**

Údarás Náisiúnta Míchumais
National Disability Authority

Buíochas

Is mór ag an Údarás Náisiúnta Míchumais an méid suntasach tacaíochta agus comhair a fuairamar ó Choistí Faireacháin na Ranna agus ó chomhlachtaí poiblí a chinntigh gur cuireadh tuairisceáin bhliantúla Chuid 5 uathu isteach faoin spriocdháta reachtúil, mar a bhí an 30 Meitheamh 2022.

Is mór againn freisin na freagraí prasa a fuairamar ar aon cheisteanna a bhí againn maidir le sonraí le haghaidh thuairisceáin Chuid 5 don bhliain 2021.

Clár Ábhar

Achoimre Fheidhmeach	4
Forbhreathnú ar an anailís	4
Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS)	5
Athruithe i bhfigiúirí na gcomhlachtaí poiblí	6
An dul chun cinn ar an íos-sprioc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025.....	10
Samhlacha Dea-Chleachtas.....	11
An Móiminteam a Choinneáil ar Bun	12
Athbhreithniú ar Chuid 5	14
I Réamhrá	16
1.1 An cúlra reachtach	16
1.2 An líon fostaithe a bhfuil míchumas orthu a chomhaireamh	16
1.3 Athbhreithniú ar Chuid 5	19
2. Na Príomhfhionnachtana don bhliain 2021	22
2.2 Athruithe i gcomhlachtaí poiblí.....	23
2.3 Anailís de réir an chineáil comhlachta earnála poiblí	27
2.4 Anailís de réir mhéid an chomhlachta earnála poiblí	31
2.5 An dul chun cinn ar an íos-sprioc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025.....	33
2.6 Samhlacha Dea-Chleachtas.....	34
2.7 An Móiminteam a Choinneáil ar Bun	36
3. Faireachán agus Comhlíonadh	38
3.1 Comhlíonadh faoi Chuid 5 den Acht um Míchumas	38
3.2 Comhlíonadh an Achta - 2019 agus 2020	39
3.3 Comhlíonadh an Achta - 2020 agus 2021	41
3.4 Coistí Faireacháin	43
3.5 Earráidí – athruithe i sonraí.....	43
Aguisín A – Ranna Rialtais	44
Aguisín B – Comhlachtaí poiblí	47
An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara	47
An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige.....	48
An Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta.....	49
An Roinn Airgeadais	50
An Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta.....	51

An Roinn Sláinte	56
An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht	59
An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe	63
An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail.....	68
An Roinn Coimirce Sóisialaí.....	68
An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide	69
Roinn an Taoisigh.....	70
An Roinn Turasóireacht, Cultúir, Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán.....	71
An Roinn Iompair	73

Achoimre Fheidhmeach

Is í seo an séú tuarascáil bhliantúil déag ón Údarás Náisiúnta Míchumais (ÚNM) ar fhostú daoine a bhfuil míchumas orthu san earnáil poiblí. Tá ról reachtúil ag ÚNM i bhfaireachán a dhéanamh ar fhostú daoine a bhfuil míchumas orthu san earnáil poiblí, ar ról é a eascraíonn as Cuid 5 den Acht um Míchumas 2005.

Forbhreathnú ar an anailís

- Ag deireadh na bliana 2021, b'ionann an líon iomlán fostaithe sna comhlachtaí iomchuí earnála poiblí agus 251,552 fhostaí. Is méadú 6,362 fhostaí (+2.6%) é sin i gcomparáid le figiúirí na bliana 2020
- Sa bhliain 2021, b'ionann an líon fostaithe a thuairiscigh míchumas agus 9,011 fhostaí (3.6%), ar méadú 1,374 fhostaí (+18.0%) é i gcomparáid le figiúirí na bliana 2020
- Sa bhliain 2021, rinne 186 (87.3%) chomhlacht poiblí an íos-spríoc 3% a bhaint amach nó a shárú, i gcomparáid le 182 (84.7%) chomhlacht sa bhliain 2020.
- Sa bhliain 2021, níor shroich 27 (12.7%) gcomhlacht poiblí an íos-spríoc 3%, i gcomparáid le 33 (15.3%) chomhlacht poiblí sa bhliain 2020
- Sa bhliain 2021, thuairiscigh 78 (36.5%) gcomhlacht poiblí gur daoine a bhfuil míchumas orthu a bhí i 6% ar a laghad dá bhfostaithe. Is méadú é sin i gcomparáid leis an mbliain 2020, inar thuairiscigh 61 (28.4%) chomhlacht poiblí gur thuairiscigh 6% ar a laghad dá bhfostaithe míchumas
- Sháraigh an earnáil poiblí ar an iomlán an íos-spríoc 3% don aonú bliain déag as a chéile.
- Sa bhliain 2021, bhain ceithre cinn de na cúig chineál comhlachta poiblí an íos-spríoc 3% amach (Comhlachtaí Tráchtála, Ranna Rialtais, Rialtas Áitiúil, agus Comhlachtaí Poiblí a bhfuil Státseirbhísigh mar fhoireann dóibh). B'ionann an staid sin agus staid na bliana 2020.
- Sa tuarascáil seo, catagóirítear comhlachtaí poiblí ina gceithre mhéid dhifriúla freisin:
 - 0-99 fostaí
 - 100-999 fostaí
 - 1000-4,999 fostaí
 - 5,000 fostaí nó níos mó.

Sa bhliain 2021, rinne trí cinn de na ceithre chatagóir méide an íos-spríoc 3% a chomhlíonadh nó a shárú. B'ionann an figiúr sin agus figiúr na bliana 2020. Sa dá bhliain sin, níorbh ann ach do chomhlacht poiblí amháin, mar a bhí

Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS), nár chomhlíon an íos-spríoc 3% sa chatagóir um chomhlachtaí poiblí a bhfuil 5,000 fostaí nó níos mó acu.

Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS)

Is é FSS an comhlacht is mó san earnáil phoiblí. Sa bhliain 2021, thuairiscigh an comhlacht poiblí sin méadú +4,063 fhostaí ina líon fostaithe, ó 92,612 fhostaí sa bhliain 2020 go 96,675 fhostaí sa bhliain 2021. Chomh maith leis sin, thuairiscigh an comhlacht poiblí sin méadú idir an bhliain 2020 agus an bhliain 2021 sa líon fostaithe (+994 fhostaí), agus sa chéatadán d'fhostaithe (+1.9%), a thuairiscigh míchumas. Sa bhliain 2020, thuairiscigh 514 fhostaí (0.6%) míchumas. Sa bhliain 2021, tháinig méadú ar an bhfigiúr sin go 1,508 bhfostaí (1.6%). Tá áthas ar ÚNM an méadú sin sa líon fostaithe, agus sa chéatadán d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas a thabhairt dá aire.

Idirchaidreamh ÚNM le FSS

Tá ÚNM ag cur comhairle ar FSS arís agus arís eile maidir le bearta a d'fhéadfadh sé a chur chun feidhme chun forbairt a dhéanamh ar phróisis bhailithe sonraí ar féidir leo a léiriú go cruinn cén tionchar atá ag na bearta atá á ndéanamh ag an gcomhlacht poiblí sin chun timpeallacht chuimsitheach oibre a chruthú, ar timpeallacht í ina measann fostaithe go bhfaigheann siad tacaíocht le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl agus ina ndéantar earcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu a chur chun cinn agus a chur ar aghaidh freisin.

I mí an Mheithimh 2020, thionscain ÚNM próiseas straitéiseach idirchaidrimh le foireann ainmnithe a ceapadh in FSS chun díriú ar fheabhas a chur ar fheidhmíocht an chomhlachta phoiblí sin faoi Chuid 5, agus tá sé ag glacadh páirt sa phróiseas sin ón uair sin i leith. Bhí sraith cruinnithe táirgiúla ag ÚNM le FSS mar chuid dár próiseas um idirchaidreamh marthanach leis an gcomhlacht poiblí sin.

Tugann ÚNM dá aire go bhfuil dul chun cinn á dhéanamh ag FSS ar na hoibleagáidí atá air faoi Chuid 5 a chomhlíonadh. Sna blianta 2020 agus 2021, thosaigh an comhlacht poiblí sin ag tuairisciú méadú beag sa líon fostaithe, agus sa chéatadán d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas. Achoimrítear i dTábla I thíos feidhmíocht FSS ón mbliain 2018 go dtí an bhliain 2021 chun an feabhsú ar fheidhmíocht an chomhlachta phoiblí sin le dhá bhliain anuas a thaispeáint.

Tábla 1. Achoimre ar fheidhmíocht FSS, 2018 – 2021

	2018	2019	2020	2021
An líon iomlán fostaithe	87,821	88,215	92,612	96,675
An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuariscigh míchumas	1,176 (1.3%)	464 (0.5%)	514 (0.6%)	1,508 (1.6%)

Sa bhliain atá imithe thart, thug ÚNM comhairle do FSS maidir le roinnt príomh-mhíreanna. Áiríodh leo sin an Creat um Éagsúlacht, Comhionannas agus Cuimsiú ó FSS. Táthar dóchasach go gcuirfidh FSS feabhas ar a fheidhmíocht faoi Chuid 5 den Acht um Míchumas 2005, agus leas á bhaint aige as tacaíocht leantach ó ÚNM.

Athruithe i bhfigiúirí na gcomhlachtaí poiblí

Is féidir leis an líon iomlán fostaithe agus leis an líon fostaithe, agus leis an gcéatadán d'fhostaithe, a thuariscigh míchumas i gcomhlacht poiblí athrú ó bhliain go bliain. Tarlaíonn na hathruithe sin ar a lán cúiseanna, agus mionsonraítear roinnt samplaí i dTábla 2.

Tábla 2. Athruithe i bhfigiúirí na gcomhlachtaí poiblí

Comhlacht poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2021	Athruithe sa bhliain 2021	Cúiseanna le hathruithe sa bhliain 2021
Bus Átha Cliath	3,590	221 (6.2%)	3,680	241 (6.5%)	Tháinig méadú 90 duine ar an líon iomlán fostaithe agus tháinig méadú 20 duine ar an líon fostaithe a thuiriscigh míchumas freisin	<p>Cleachtas earcaíochta cuimsithí agus cleachtas choinneála</p> <p>Sa bhliain 2021, thuiriscigh an comhlacht poiblí seo gur lean sé ar aghaidh ag tabhairt tacaíocht do dhaoine a bhfuil míchumas orthu a fhostú trí chleachtas earcaíochta cuimsithí a bheith aige. Áiríodh leo sin a chinntiú gurbh inrochtana a bheadh an t-ábhar earcaíochta ar fad agus go gcuirfí oiliúint i bhfeasacht ar míchumas ar na bail foirne uile a bhfuil baint acu le painéil earcaíochta agus agallaimh. Chomh maith leis sin, tugtar eolas d'fhostaithe faoi bheartais agus próisis an chomhlachta poiblí maidir le coinneáil agus le socruithe réasúnacha. Chabhraigh sé sin le níos mó fostaithe a mhothú go rabhtas ag tacú leo le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl.</p>

Comhlacht poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2021	Athruithe sa bhliain 2021	Cúiseanna le hathruithe sa bhliain 2021
Comhairle Cathrach agus Contae Luimnigh	1,407	33 (2.3%)	1,457	95 (6.5%)	Tháinig méadú 50 duine ar an líon iomlán fostaithe agus tháinig méadú 62 dhuine ar an líon fostaithe a thuiriscigh míchumas freisin	Níor bhain an comhlacht poiblí seo an íos-sprioc 3% amach sa bhliain 2020. Sa bhliain 2021, chuir an comhlacht poiblí straitéis cumarsáide chun feidhme chun fostaithe a spreagadh chun áireamh foirne anaithnid a chomhlánú. Seoladh foirmeacha anaithnide chuig baill foirne lasmuigh agus tugadh clúdach faoi stampa is seoladh dóibh le haghaidh na foirmeacha a sheoladh ar ais. Tháinig méadú ó 158 bhfostaí (11.2%) sa bhliain 2020 go 404 fhostaí (27.7%) sa bhliain 2021 ar an líon fostaithe a thug freagra ar an áireamh foirne. Bhain an comhlacht poiblí seo an íos-sprioc 6% amach freisin.
Rásaíocht Con Éireann	162	19 (11.7%)	560	19 (3.4%).	Tháinig méadú 380 duine ar an líon iomlán fostaithe ach d'fhan an líon fostaithe a thuiriscigh míchumas mar a bhí sé.	Paindéim COVID-19 Sa bhliain 2020, thuiriscigh an comhlacht poiblí sin go raibh air scor d'oibríochtaí rásaíochta de bharr na paindéime. Thuiriscigh sé, mar sin, gur chaill sé 528 bhfostaí idir na blianta 2019 agus 2020. D'athoscail sé a ghnó sa bhliain 2021, agus é dírithe ar bhreith suas le hearcaíocht tar éis na paindéime. Is féidir go rachaidh tamall maith thart tar éis na paindéime sula mbeidh fostaithe ar a gcompord a stádas míchumais a chur in iúl, beag beann ar na bearta atá i bhfeidhm ag an gcomhlacht poiblí sin cheana féin.

Léirigh Bus Átha Cliath gur féidir le tiomantas seasta do thús áite a thabhairt d'earcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu cabhrú le comhlacht poiblí méadú a dhéanamh ar an líon daoine a thuairiscíonn míchumas.

Tháinig méadú suntasach ar an líon fostaithe a thuairiscigh míchumas freisin mar thoradh ar an díriú a leag Comhairle Cathrach agus Contae Luimnigh ar spreagadh agus tacaíocht a thabhairt dá fostaithe an t-áireamh foirne a chomhlánú agus ar fheabhas a chur ar a modhanna bailithe sonraí.

Tá bearta eile i bhfeidhm ag an dá chomhlacht poiblí sin freisin, lena n-áirítear cuspóir straitéiseach a bheith acu sa straitéis acmhainní daonna/straitéis chorparáideach uathu faoi seach chun deiseanna fostaíochta a mhéadú do dhaoine a bhfuil míchumas orthu agus a chinntiú go ndéantar na modúil oiliúna feasachta ar mhíchumas a sholáthraítear d'fhostaithe a mheas agus a thabhairt cothrom le dáta ar bhonn tráthrialta.

Cé gur thuairiscigh Rásaíocht Con Éireann laghdú sna céatadáin d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas sa bhliain 2021, d'éirigh léi an íos-sprioc 3% a bhaint amach nó a shárú go fóill toisc go raibh roinnt beart i bhfeidhm aici chun a hoibleagáidí faoi Chuid 5 a chomhlíonadh. Tá sé beartaithe ag an gcomhlacht poiblí sin leanúint le cláir thaithí oibre a sholáthar i gcomhar le seirbhísí réigiúnacha Infhostaitheachta agus le hOiliúint Éagsúlachta agus Cuimsithe a chur ar a chuid fostaithe.

Cúiseanna Ilghnéitheacha

Sa bhliain 2021, thuairiscigh comhlachtaí poiblí cúiseanna ilghnéitheacha eile a bhí taobh thiar de mhéadú nó laghdú sa líon iomlán fostaithe agus sa líon fostaithe, agus sa chéatadán d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas. Áiríodh iad seo a leanas leis na cúiseanna sin: d'fhág fostaithe a bhfuil míchumas orthu an comhlacht poiblí; chumaisc an comhlacht poiblí le comhlacht eile; tháinig saincheistanna chun cinn maidir le bailiú sonraí; agus níor chuir fostaithe a stádas míchumais in iúl.

Maidir le formhór na gcomhlachtaí poiblí a thuairiscigh athruithe sa líon iomlán fostaithe agus sa líon fostaithe, agus sa chéatadán d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas, d'éirigh leo an íos-sprioc 3% a bhaint amach nó a shárú go fóill toisc go raibh bearta dóthanacha i bhfeidhm acu chun a hoibleagáidí faoi Chuid 5 a chomhlíonadh.

Tugann ÚNM dá aire gur fadhbanna do chomhlachtaí poiblí is ea cásanna nach gcuireann fostaithe a stádas míchumais in iúl iontu agus dúshlán a bhaineann le bailiú sonraí. Thug ÚNM comhairle agus treoir do chomhlachtaí poiblí arís agus arís eile maidir le conas aghaidh a thabhairt ar na fadhbanna sin. Dá bhrí sin, níor cheart go gcuirfeadh na fadhbanna sin leo féin cosc ar chomhlacht poiblí an íos-

sprioc 3% a shárú ná dul chun cinn a dhéanamh i dtreo an íos-sprioc 6% atá le teacht a bhaint amach.

An dul chun cinn ar an íos-sprioc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025

Faoin **Straitéis Chuimsitheach Fostaíochta do Dhaoine faoi Mhíchumas 2015 – 2024**, ghabh an Rialtas air féin an sprioc reachtúil fostaíochta a mhéadú chun gur daoine faoi mhíchumas a bheidh i 6% ar a laghad d'fhostaithe san earnáil phoiblí faoin mbliain 2024. Leagtar amach san Acht um Chinnteoireacht Cuidithe (Cumas) (Leasú) 2022 a achtaíodh le déanaí, **go mbeidh an sprioc fostaíochta reachtúil ag méadú go 6% faoi 2025**. Gealltanais eile faoi **Chlár an Rialtais 2020** is ea an íos-sprioc reachtúil fostaíochta a mhéadú go 6%.

Tá áthas ar ÚNM a thabhairt dá aire gurbh amhlaidh sa bhliain 2021 a thuairiscigh 78 (36.5%) gcomhlacht phoiblí gur daoine a bhfuil míchumas orthu a bhí i 6% ar a laghad dá bhfostaithe. Is méadú é sin i gcomparáid leis an mbliain 2020, inar thuairiscigh 61 (28.4%) chomhlacht phoiblí gur thuairiscigh 6% ar a laghad dá bhfostaithe míchumas.

Chuir ÚNM in iúl do chomhlachtaí poiblí arís agus arís eile, agus thug sé treoir chuimsitheach dóibh ina leith, gur íos-sprioc é an figiúr 3% agus gur cheart dóibh díriú ar an sprioc sin a shárú agus ar bhogadh i dtreo an íos-sprioc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025. Chuireamar in iúl do chomhlachtaí poiblí freisin gur gá dóibh na bearta atá i bhfeidhm acu agus an dul chun cinn atá á dhéanamh acu chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh a thaifeadadh, anuas ar fhaisnéis staitistiúil a sholáthar. Tá ár gcuid comhairle agus treorach ag teacht le ceanglais an Achta um Míchumas 2005, áit nach mór do chomhlachtaí poiblí a thaispeáint cé na bearta atá i bhfeidhm acu chun fostú daoine a bhfuil míchumas orthu a chur chun cinn agus a chur ar aghaidh go gníomhach.

Admhaíonn ÚNM gur sholáthair níos mó comhlachtaí poiblí faisnéis mhionsonraithe achomair i dtuairisceáin Chuid 5 uathu don bhliain 2021 faoi na bearta atá curtha chun feidhme acu nó atá á gcur chun feidhme acu chun cultúr Comhionann Éagsúil Cuimsitheach oibre a chruthú, ar cultúr é lena gcuirtear earcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu chun cinn agus lena dtacaítear le fostaithe a bhfuil míchumas orthu bheith ar a gcompord le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl. Chuireamar in iúl do chomhlachtaí poiblí freisin go rachfaí chun tairbhe dóibh agus iad ag iarraidh cultúir chomhionanna éagsúla chuimsitheacha oibre a chruthú agus feabhas a chur ar a bhfeidhmíocht faoi Chuid 5 dá n-úsáidfeadh siad cur chuige Dearaidh Uilíoch. Nuair a úsáideann comhlachtaí poiblí an cineál sin cur chuige, tá siad á chinntiú go ndearfar go huilíoch gach ceann dá gcuid táirgí, seirbhísí, cumarsáidí agus timpeallachtaí fisiciúla (digiteacha, scríofa, labhartha agus comharthaithe, spásanna poiblí agus an

timpeallacht thógtha) agus, dá bhrí sin, go mbeidh siad éasca le rochtain, le tuiscint agus le húsáid do gach duine, beag beann ar aois, ar mhéid, ar chumas nó ar mhíchumas.

Samhlacha Dea-Chleachtais

Tá áthas ar ÚNM a thabhairt dá aire go bhfuil an chuma air gur chuir a lán Ranna Rialtais agus a lán comhlachtaí poiblí chun feidhme an chomhairle agus an treoir a thugamar dóibh maidir le cultúr comhionann éagsúil cuimsitheach oibre a chruthú trí Chur Chuige Dearaidh Uilíoch a úsáid. Is mian linn aitheantas a thabhairt do na samhlacha dea-chleachtais a chuir comhlachtaí poiblí chun feidhme sa bhliain 2021, ar dá mbarr a tháinig méadú ar an líon iomlán fostaithe, agus ar an gcéatadán d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas san earnáil poiblí.

Thuairiscigh an-chuid de na Ranna Rialtais gur úsáid siad na samhlacha dea-chleachtais seo a leanas chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh:

- Oifigeach Idirchaidrimh do Dhaoine faoi Mhíchumas a bheith acu, agus a chinntiú go mbeadh na sonraí teagmhála don bhall foirne sin ag gach fostaí chun go bhféadfadh siad teagmháil a dhéanamh leis/léi, más rogha leo déanamh amhlaidh
- Na cineálacha tacaíochta atá ar fáil do gach fostaí a chur in iúl dóibh, lena n-áirítear socruithe réasúnacha, a mbeartais choinneála agus an próiseas arb é atá ann cabhrú le fostaithe bheith ar a gcompord le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl
- Deiseanna taithí oibre a sholáthar do dhaoine a bhfuil míchumas orthu tríd an gclár 'Willing Able Mentoring' de chuid an Chumainn um Rochtain ar Ardoideachas agus Míchumas (AHEAD), trí Chlár Foghlama Oibre an Oireachtais (OWL), trí sheirbhísí réigiúnacha Infhostaitheachta, trí WALK agus tríd an Open Doors Initiative. Idirchaidreamh a dhéanamh leis na heagraíochtaí sin chun forbairt agus cur chun feidhme a dhéanamh ar phróisis chuimsitheacha earcaíochta, amhail a chinntiú gur cruinn, soiléir agus ar fáil i bhformáidí inrochtana a bheidh sainchuntais phoist agus fógraí poist
- Aonad Éagsúlachta agus Cuimsithe a bheith acu ina rannóg acmhainní daonna faoi seach, nó grúpa oibre sonrath um chomhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú a bhunú ina n-eagraíocht chun straitéisí comhionannais, éagsúlachta agus cuimsithe a fhorbairt
- Beartais Dearaidh Uilíoch agus Pleananna Gníomhaíochta a chur chun feidhme chun a chinntiú go ndéanfaí seirbhísí, cumarsáidí, spásanna poiblí agus an timpeallacht thógtha a dhearadh go huilíoch. De bhreis ar phróisis earcaíochta cuimsithí a bheith i bhfeidhm acu, is toradh féideartha ar chur chuige Dearaidh

Uilíoch a chur chun feidhme ná go gcabhraítear le comhlachtaí poiblí fórsa saothair níos éagsúla a mhealladh, lena n-áirítear daoine a bhfuil míchumas orthu.

Thuairiscigh comhlachtaí poiblí faoi shainchúram Ranna Rialtais freisin go raibh bearta cosúla i bhfeidhm acu chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh.

Tá roinnt beart i bhfeidhm ag Seirbhís Chúirteanna na hÉireann chun na deiseanna earcaíochta agus coinneála do dhaoine a bhfuil míchumas orthu a mhéadú. Ina measc sin bhí clár oiliúna dar teideal '**Developing your Career Path**', rud lena dtugtar deis d'fhostaithe, fostaithe a bhfuil míchumas orthu san áireamh, chun sainaitheint agus sealbhú a dhéanamh ar an oiliúint agus na scileanna a theastaíonn uathu chun dul chun cinn a dhéanamh ar a ngairm. Tá beartais agus próisis i bhfeidhm ag an gcomhlacht poiblí sin chun dul chun cinn gairme a éascú. Áirítear leo sin beartas maidir le soghluaisteacht chliathánach lena gcuirtear ar chumas fostaithe, idir fhostaithe a bhfuil míchumas orthu agus fhostaithe nach bhfuil míchumas orthu, aistriú chuig oifig eile nó chuig seirbhís cúirte eile ar mhaithe le scileanna nua a fhorbairt nó le taithí nua a ghnóthú. Luaigh an comhlacht poiblí sin freisin go bhfuil sé de rún aige fórsa saothair agus seirbhís do chustaiméirí atá cuimsitheach agus éagsúil a chruthú trí úsáid a bhaint as prionsabail an Dearaidh Uilíoch, a bhfuil mar aidhm leo feabhas a chur ar an rochtain ar an gceartas do gach duine in Éirinn.

Lean roinnt comhlachtaí poiblí, an Bord Taighde Sláinte san áireamh, ar aghaidh ag mionchoigeartú a straitéisí cumarsáide chun a n-áirimh foirne a chur chun cinn agus chun feabhas a chur ar na rátaí freagartha óna bhfostaithe faoi seach, go háirithe daoine a bhfuil míchumas orthu. Ní dhearna an Coimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí áireamh foirne le roinnt blianta. Sa bhliain 2021, rinne an comhlacht poiblí seo áireamh foirne go rathúil. D'éirigh leis dea-ráta freagartha a fháil óna fhostaithe, agus 97 nduine (70.8%) den 137 bhfostaí a bhí aige ag comhlánú an áirimh.

An Móiminteam a Choinneáil ar Bun

Aithníonn ÚNM an dul chun cinn a rinne comhlachtaí poiblí sa bhliain 2021. Cuirimid in iúl arís agus arís eile, áfach, go gcaithfidh níos mó comhlachtaí poiblí díriú ar fhianaise a thabhairt go bhfuil bearta praiticiúla á gcur chun feidhme acu chun an cuspóir sin a bhaint amach má tá an earnáil poiblí ina hiomláine chun dul chun cinn a dhéanamh maidir leis an íos-sprioc 6% a bhaint amach.

Freagracht as sonraí cruinne a sholáthar

Cuid rithábhachtach den phróiseas sin is ea sonraí cruinne a sholáthar. Chuir ÚNM in iúl do chomhlachtaí poiblí agus do Choistí Faireacháin na Ranna arís agus arís eile go bhfuil sé de fhreagracht orthu a chinntiú gur cruinn atá sonraí bliantúla

Chuid 5 uathu. Thugamar treoir agus tacaíocht dóibh freisin chun cabhrú leo ina leith sin.

Tugann ÚNM dá aire go ndearna roinnt comhlachtaí poiblí teagmháil linn le linn phróiseas tuairiscithe na bliana 2021 chun a chur in iúl gur mhíchruinn a bhí na sonraí tosaigh a sheol siad. Maidir leis an bpróiseas arb é atá ann sonraí ceartaithe a chur isteach chuig Coistí Faireacháin na Ranna agus iad a chur ar aghaidh chuig ÚNM, is féidir leis moilleanna breise a chur ar an tuarascáil reachtúil ar chomhlíonadh a chur le chéile.

Oibleagáid reachtúil ar gach comhlacht poiblí is ea sonraí cruinne a sholáthar chun críocha Chuid 5. Dá bhrí sin, tá sé le leas na gcomhlachtaí poiblí a thaispeáint cén dul chun cinn atá á dhéanamh acu gach bliain maidir le feabhas a chur ar a bpróisis bhailithe sonraí, le sonraí cruinne a chur isteach agus lena thaispeáint cé na bearta atá á gcur chun feidhme acu chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh. Tá freagracht ar chomhlachtaí poiblí freisin as a bpróisis bhailithe sonraí féin a chur chun feidhme.

Má tá comhlachtaí poiblí chun an móiminteam a choinneáil ar bun agus chun leanúint le feabhas a chur ar a bhfeidhmíocht faoi Chuid 5, molann ÚNM go mbeadh pearsanra ainmnithe ag comhlachtaí poiblí agus go mbeadh i bhfeidhm acu próiseas soiléir a chuirtear in iúl do gach fostaí maidir lena bpróiseas bliantúil um shonraí Chuid 5 atá athraithe chun dáta a bhailiú, a sheiceáil agus a chur isteach.

Díriú ar chleachtas earcaíochta cuimsithí

Luann ÚNM freisin go bhfuil imní air gur thuairiscigh líon beag comhlachtaí poiblí gur éiligh siad iarrthóirí a bhfuil sainchailíochtaí acu agus iad i mbun earcaíochta. Thuairiscigh na comhlachtaí poiblí sin freisin gurbh í sin an phríomhchúis nár bhain siad an íos-sprioc 3% amach sna blianta 2020 agus 2021. Thug ÚNM comhairle do chomhlachtaí poiblí arís agus arís eile maidir le bearta earcaíochta cuimsithí, lena n-áirítear deiseanna taithí oibre a sholáthar do dhaoine a bhfuil míchumas orthu, chun cabhrú leo iarrthóirí a bhfuil na cáilíochtaí oiriúnacha acu a aimsiú le haghaidh poist dhifriúla, sainróil san áireamh. Soláthraíonn an Open Doors Initiative, Employers for Change, AHEAD agus eagraíochtaí eile cineálacha éagsúla tacaíochta d'fhostóirí earnála poiblí ina leith sin.

Sa chomhthéacs sin, ní hionann ráitis á rá go n-éileofaí sainriachtanais le haghaidh post a d'fhéadfaí a fhágáil go n-eisiafaí daoine a bhfuil míchumas orthu ón mbuíon earcach féideartha agus cúis a dteipeann ar chomhlachtaí poiblí an íos-sprioc reachtúil fostaíochta a bhaint amach. Molann ÚNM nach mór do na comhlachtaí poiblí sin próisis earcaíochta atá níos réamhghníomhaí agus níos cuimsithí a thaispeáint sa bhliain atá le teacht.

Leanfaidh ÚNM ar aghaidh ag déanamh faireachán ar na comhlachtaí poiblí sin agus tá sé ag súil le feabhsú ina bhfeidhmíocht a fheiceáil sa bhliain atá le teacht.

Athbhreithniú ar Chuid 5

Sa bhliain 2019, choimisiúnaigh ÚNM Athbhreithniú ar oibriú Chuid 5 den Acht um Míchumas 2005. Ba iad cuspóirí an Athbhreithnithe sin ná treorú a dhéanamh ar phróiseas a fhorbairt agus a chur chun feidhme, ar próiseas é a d'fhéadfaimis a úsáid chun sonraí i bhfad níos saibhre a fháil faoi na bearta atá i bhfeidhm ag comhlachtaí poiblí chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh, agus próiseas a bheadh níos áisiúla don úsáideoir, níos cuíchóirithe, níos éifeachtúla agus níos sodhéanta ar an iomlán a threorú lena bhainistiú ag ÚNM. Páipéar ina mionsonraítear na fionnachtana taighde a forbraíodh mar chuid den Athbhreithniú agus ina leagtar amach moltaí le haghaidh na gcéad chéimeanna eile, foilsíodh é ar shuíomh Gréasáin ÚNM i gcomhthráth le Comhdháil Bhliantúil 2022 de chuid ÚNM, inar díriodh ar an topaic seo: **Ó Inrochtaineacht go cur chuige Dearaidh Uilíoch – foghlaim ón earnáil phoiblí agus ón earnáil phríobháideach.** Cuireadh an Chomhdháil sin ar siúl an 20 Deireadh Fómhair 2022 in Ionad Comhdhála Pháirc an Chrócaigh i mBaile Átha Cliath.

Ón mbliain 2021 i leith, tá ÚNM ag cur roinnt de na moltaí ón Athbhreithniú ar Chuid 5 chun feidhme. Áirítear leo sin comhairle a chur ar Oifig an Choimisiúin um Cheapacháin Seirbhíse Poiblí maidir le Cód Cleachtas aonair le haghaidh Ceapacháin i bPoist sa Státseirbhís agus Ceisteanna Coitianta¹ a fhorbairt chun cabhrú leis an earnáil phoiblí cleachtas earcaíochta cuimsithí a fhorbairt agus a chur chun feidhme agus timpeallachtaí comhionanna éagsúla cuimsitheacha oibre a chruthú trí chur chuige Dearaidh Uilíoch a úsáid. Foilsíodh an Cód athbhreithnithe agus na Ceisteanna Coitianta i mí Mheán Fómhair 2021. Sa bhliain atá le teacht, tosóidh ÚNM ag dul i gcomhairle le sraith éagsúil geallsealbhóirí chun na moltaí seo a leanas ón Athbhreithniú ar Chuid 5 a fhorbairt, a thriail agus a chur chun feidhme:

- Ceisteanna Chuid 5 a athbhreithniú chun cabhrú le sonraí níos saibhre a fháil ó chomhlachtaí poiblí faoi na bearta atá i bhfeidhm acu chun cultúr comhionann éagsúil cuimsitheach oibre a chruthú trí chur chuige Dearaidh Uilíoch a úsáid
- Scópáil agus forbairt a dhéanamh ar chóras faireacháin ar líne lena gcuíchóireofar an próiseas bailithe agus fíoraithe sonraí agus lena n-éascófar anailís níos cuimsithí le haghaidh shonraí Chuid 5 agus le haghaidh na sonraí arna mbailiú faoi fheidhmeanna faireacháin eile ÚNM, lena n-áirítear Cuid 3

¹ [CPSA-Code-of-Practice-2022.pdf](#)

(inrochtaineacht seirbhísí poiblí, inrochtaineacht faisnéise, inrochtaineacht spásanna poiblí agus inrochtaineacht na timpeallachta tógtha); agus Rialachán an Aontais Eorpaigh (Inrochtaineacht Suíomhanna Gréasáin agus Feidhmchlár Móibíleach de chuid Comhlachtaí san Earnáil Phoiblí)

- Féachaint leis an bhféidearthacht go bhféadfadh an córas monatóireachta ar líne seo bailiú agus anailísiú sonraí a chumasú, a thabharfaidh eolas freisin do ról an ÚNM maidir le faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn atá á dhéanamh ag comhlachtaí poiblí i gcomhlíonadh a n-oibleagáidí faoin **UNCRPD, Straitéis Chuimsitheach Fostaíochta um Fhostú Daoine faoi Mhíchumas. 2015 – 2024** agus an **Straitéis nua Forfheidhmithe UNCRPD**.

I measc na ngeallsealbhóirí sa phróiseas comhairliúcháin sin beidh Eagraíochtaí do Dhaoine faoi Mhíchumas, daoine aonair a bhfuil míchumas orthu, geallsealbhóirí míchumais, Bainisteoirí Sinsearach, fostaithe a bhfuil míchumas orthu agus fostaithe nach bhfuil míchumas orthu san earnáil poiblí agus ceardchumann earnála poiblí.

1 Réamhrá

1.1 An cúlra reachtach

I gCuid 5 den Acht um Míchumas 2005, tugtar ról reachtúil don Údarás Náisiúnta Míchumais (ÚNM) i bhfaireachán a dhéanamh ar fhostú daoine a bhfuil míchumas orthu san earnáil phoiblí. Leagtar amach inti freisin na hoibleagáidí tuairiscithe agus faireacháin atá ar chomhlachtaí poiblí agus Ranna Rialtais ó thaobh fostaíochta de.

Mar achoimre, is iad seo na hoibleagáidí atá mionsonraithe san Acht:

- A mhéid is féidir, déanfaidh comhlachtaí poiblí gach beart réasúnach chun fhostú daoine a bhfuil míchumas orthu acu a chur chun cinn agus chun tacú leis an bhfostú sin (alt 47.1a)
- Cinnteoidh comhlachtaí poiblí go mbainfidh siad aon spriocanna forordaithe comhlíonta amach, ach amháin i gcás go mbeidh dea-chúis ann le gan an méid sin a dhéanamh (alt 47.2)
- Bunóidh Airí Coiste Faireacháin ina Roinn féin (alt 48.1)
- Cuirfidh comhlachtaí poiblí tuarascáil bhliantúil ar chomhlíonadh faoi bhráid Choiste Faireacháin a Roinne faoin 31 Márta gach bliain (alt 48.2)
- Cuirfidh an Coiste Faireacháin tuarascáil bhliantúil faoi bhráid ÚNM faoin 30 Meitheamh gach bliain (alt 48.5d)
- I gcás go n-iarrfaidh Aire nó ÚNM tuilleadh faisnéise faoi chomhlíonadh, soláthróidh comhlacht poiblí an fhaisnéis sin laistigh de thréimhse trí mhí (alt 49.1)
- I gcás go mbeidh ÚNM den tuairim nach bhfuil comhlacht poiblí comhlíontach tar éis don chomhlacht mainneachtain comhlíonadh ar feadh dhá bhliain as a chéile, féadfaidh sé a iarraidh go ndéanfaidh an comhlacht poiblí ‘bearta sonracha’ chun comhlíonadh a bhaint amach.

1.2 An líon fostaithe a bhfuil míchumas orthu a chomhaireamh

Luaitear in alt 48(2) den Acht um Míchumas 2005 nach mór do chomhlachtaí poiblí sonraí a bhailiú faoi fhostaithe, agus go háirithe fostaithe a bhfuil míchumas orthu, **ar bhonn bliantúil**.

“Faoi réir *fho-alt (7)*, déanfaidh comhlacht poiblí, tráth nach déanaí ná an 31 Márta gach bliain, tuarascáil i scríbhinn a tharraingt suas maidir leis an dóigh ar chomhlíon sé an Chuid seo le linn **na bliana**

roimhe sin agus cuirfidh sé an tuarascáil sin faoi bhráid an choiste faireacháin ábhartha.”

Cé nach leagtar amach san Acht aon mhodhanna ar leith le haghaidh fostaithe a bhfuil míchumas orthu a chomhaireamh nó a shainaithint, chuir ÚNM comhlachtaí poiblí ar an eolas roimhe seo faoi mhodhanna éagsúla a fhéadfar a úsáid chun sonraí a bhailiú agus a thabhairt cothrom le dáta ar bhonn bliantúil. Tá gach comhlacht poiblí freagrach as roghnú a dhéanamh ar mhodh cuí le haghaidh an líon fostaithe a bhfuil míchumas orthu ina n-eagraíocht a chomhaireamh gach bliain. Mhol ÚNM do chomhlachtaí poiblí cineálacha comhsheasmhacha cur chuige a chothabháil le himeacht ama nuair is féidir, ar mhaithe le móréagsúlachtaí a sheachaint sna sonraí tuairiscithe. Mar sin féin, glacann ÚNM leis gur féidir nach mbeidh sé sin indéanta nó cuí i gcónaí nuair a bheifear ag iarraidh feabhas a chur ar chruinneas na dtuairisceán.

Beart tábhachtach maidir le fostaithe a bhfuil míchumas orthu a shainaithint is ea áireamh a dhéanamh ar gach fostaí, áit a dtugtar cuireadh do gach fostaí a chur in iúl cé acu atá nó nach bhfuil míchumas orthu. Léirítear sna tuairisceáin ó chomhlachtaí poiblí go bhfuil éagsúlacht leathan ann sna rátaí freagartha áirimh i measc fostaithe. Tá sé dúshlánach timpeallacht a chruthú ina bhfuil fostaithe ar a gcompord a stádas míchumais a chur in iúl. Bunaithe ar ár dtaithí féin, baintear na torthaí is fearr amach:

- Nuair a ghabhann leis an áireamh clár leathan cumarsáide maidir leis na cúiseanna leis an áireamh, maidir le slándáil na faisnéise a sholáthrófar mar chuid den áireamh agus maidir leis na tairbhí a bhainfidh fostaithe agus an eagraíocht ina hiomláine as an áireamh. Is fiú comhpháirtíocht a bhunú le ceardchumann agus le geallsealbhóirí eile ina leith sin freisin
- Nuair a chruthaíonn an fostóir cultúr agus timpeallacht ina bhfuil an fostaí ar a c(h)ompord a dhearbhuí nach n-imreoidh an míchumas atá air/uirthi aon tionchar diúltach ar a f(h)ostaíocht.

Ní bhíonn sé riachtanach i ngach cás áireamh iomlán a dhéanamh gach bliain. Déanfaidh comhlachtaí poiblí áirithe áireamh ar bhonn tréimhsiúil agus bainfidh siad úsáid as na taifid acmhainní daonna de chuid ball foirne a chuaigh isteach sa chomhlacht nó a d'fhág an comhlacht nó as iarrataí ar shocruithe réasúnacha chun sainaithint a dhéanamh gach bliain ar athruithe san idirthréimhse, agus bearta cuí cosanta sonraí i bhfeidhm acu. I gcás nach ndearnadh áireamh le roinnt blianta, is féidir gur fiú ceann a sheoladh chun aird a tharraingt ar an tábhacht a bhaineann le fostú daoine a bhfuil míchumas orthu. Is féidir áireamh a úsáid freisin chun tacú le níos mó fostaithe bheith ar a gcompord le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl. Is cuma cén modh bailithe sonraí a úsáideann comhlacht poiblí, sonraítear sa

reachtaíocht gur cheart faisnéis a thabhairt cothrom le dáta agus a chur faoi bhráid ÚNM ar bhonn bliantúil.

Chuir ÚNM in iúl freisin go bhfuil sé riachtanach go gcuirfí fostaithe ar an eolas faoi cén fáth a bhfuil a sonraí á mbailiú agus faoin gcuspóir ar lena aghaidh atá a sonraí á n-úsáid.

Mar a bhí amhlaidh i mblianta roimhe sin, lean ÚNM le soiléiriú a thabhairt ar conas a fhéadfaidh fostaithe an sainmhíniú ar mhíchumas a chur i bhfeidhm faoin Acht um Míchumas 2005, atá mar a leanas:

“srianadh substaintiúil ar chumas an duine chun gairm, gnó nó slí bheatha a sheoladh sa Stát nó chun páirt a ghlacadh sa saol sóisialta nó cultúrtha sa Stát mar gheall ar lagú fisiciúil, céadfach, meabhairshláinte nó intleachta seasmhach.”

Chuir ÚNM in iúl go mbeadh sé tábhachtach an téarma **“srianadh substaintiúil”** a athbhreithniú maidir leis na bacainní atá ann cheana, e.g.:

- Cumarsáidí dorochtana scríofa, labhartha agus digiteacha (suíomhanna Gréasáin, aipeanna móibíleacha) a fhágann nach féidir le daoine a bhfuil míchumas orthu fógraí poist a rochtain, iarratas a dhéanamh ar phoist, agus faisnéis taistil a rochtain, i measc nithe eile
- An easpa rochtana ar sheirbhísí iompair phoiblí, rud a dhéanann difear do dhaoine a bhfuil míchumas orthu agus iad ag iarraidh taisteal chuig a n-áit oibre agus chuig scoileanna, coláistí, ollscoileanna, imeachtaí sóisialta agus coinní leighis
- Spásanna poiblí dorochtana a fhágann nach bhfuil daoine a bhfuil míchumas orthu ábalta foirgnimh a rochtain.

Is féidir leis na srianta móra sin a fhágáil nach féidir le daoine a bhfuil míchumas orthu deiseanna fostaíochta a rochtain agus a choinneáil agus páirt a ghlacadh sa tsochaí príomhshrutha.

Dírítear ar Shainmhínte in Airteagal 2 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Míchumas. Faoin Airteagal seo, ciallaíonn idirdhealú ar bhonn míchumais aon idirdhealú, eisiamh nó **srianadh** ar bhonn míchumais a bhfuil de chuspóir nó d'éifeacht aige aithint, feidhmiú nó cleachtadh gach cirt dhaonna agus gach saoire bunúsaí ar bhonn comhionann le daoine eile a lagú nó a chur ar neamhní sa réimse polaitiúil, sa réimse eacnamaíoch, sa réimse sóisialta, sa réimse cultúrtha, sa réimse sibhialta nó in aon réimse eile. Folaíonn sé gach cineál idirdhealaithe, lena n-áirítear diúltú do shocrú réasúnach.

Dírítear ar Oibleagáidí Ginearálta in Airteagal 4 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Míchumas. Sonraítear san Airteagal sin nár cheart aon srianta a bheith ar chearta na ndaoine a bhfuil míchumas orthu agus iad ag iarraidh seirbhísí poiblí príomhshrutha a rochtain agus páirt a ghlacadh sa tsochaí.

An chuid lárnach den chomhairle agus an treoir a thugann ÚNM maidir le timpeallachtaí comhionanna éagsúla cuimsitheacha oibre a chruthú ina ndéantar earcú méadaithe agus coinneáil mhéadaithe daoine a bhfuil míchumas orthu a chur chun cinn agus a chur ar aghaidh agus ina dtacaítear le daoine bheith ar a gcompond le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl is ea sainaitheint a dhéanamh ar dhóigheanna ar féidir deireadh a chur leis na srianta sin ar fhostaíocht agus seirbhísí poiblí príomhshrutha eile a rochtain, mar atá mionsonraithe faoi Airteagail 2 agus 4 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe.

Toradh eile atá ar an gcomhairle agus an treoir ó ÚNM ná go dtugtar do chomhlachtaí poiblí faisnéis faoi bhearta réamhghníomhacha praiticiúla is féidir leo a úsáid chun cabhrú leo seirbhísí poiblí inrochtana a sholáthar, ar aon dul leis na hoibleagáidí atá orthu faoi Airteagal 9 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe.

1.3 Athbhreithniú ar Chuid 5

Choimisiúnaigh ÚNM conraitheoir chun Athbhreithniú a dhéanamh ar oibriú Chuid 5 den Acht um Míchumas 2005. Bhí sé mar chuspóir leis an Athbhreithniú sin treorú a dhéanamh ar fhorbairt agus cur chun feidhme an phróisis ar leith a d'fhéadfadh cabhrú leis na nithe seo a dhéanamh:

- Saibhriú a dhéanamh ar na sonraí agus an fhoghlaim inaistrithe a thagann chun cinn maidir le príomhghnéithe in eagraíochtaí a dhéanann cruthú agus cothabháil ar thimpeallachtaí cuimsitheacha oibre ina ndéantar earcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu a chur chun cinn agus a chur ar aghaidh agus ina bhfuil fostaithe a bhfuil míchumas orthu ar a gcompond agus ina measann siad go bhfaigheann siad tacaíocht le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl
- Feabhsú leanúnach ar fud na hearnála poiblí a threorú a oiread agus is féidir le linn na timpeallachtaí cuimsitheacha oibre sin a chruthú agus a chothabháil
- Deiseanna fostaíochta do dhaoine a bhfuil míchumas orthu a mhéadú a oiread agus is féidir
- Sainaitheint a dhéanamh ar bhearta sonracha a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil chun cabhrú le comhlachtaí poiblí an dóigh a gcomhlíonann siad an íos-sprioc reachtúil fostaíochta 3% a fheabhsú agus bogadh i dtreo an íos-sprioc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025

- Próiseas a bheidh níos áisiúla don úsáideoir, níos cuíchóirithe, níos éifeachtúla agus níos sodhéanta ar an iomlán a threorú lena bhainistiú ag ÚNM.

Páipéar ina mionsonraítear na fionnachtana taighde a forbraíodh mar chuid den Athbhreithniú agus ina leagtar amach moltaí le haghaidh na gcéad chéimeanna eile, foilsíodh é ar shuíomh Gréasáin ÚNM i gcomhthráth le Comhdháil Bhliantúil ÚNM. Cuireadh an ócáid hibrídeach sin ar siúl an 20 Deireadh Fómhair 2022 in Ionad Comhdhála Pháirc an Chrócaigh i mBaile Átha Cliath. Ba é teideal na Comhdhála ná **“Ó Inrochtaineacht go cur chuige Dearaidh Uilíoch – foghlaim ón earnáil phoiblí agus ón earnáil phríobháideach”**. Ceann de phríomhthéamaí na Comhdhála sin ba ea faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn atá á dhéanamh ag an earnáil phoiblí agus ag an earnáil phríobháideach ar chultúir oibre, seirbhísí poiblí, faisnéis agus timpeallacht thógtha a sholáthar atá deartha go huilíoch agus, dá bhrí sin, atá éasca le rochtain, le tuiscint agus le húsáid do gach duine, beag beann ar aois, ar mhéid, ar chumas nó ar mhíchumas.

Maidir leis na moltaí i ndáil leis na chéad chéimeanna eile le haghaidh phróiseas Chuid 5, díriodh iontu ar fheabhas a chur ar phróiseas Chuid 5 mar phríomhthoisic taobh thiar den chlár oibre Comhionannais, Éagsúlachta agus Cuimsithe san earnáil phoiblí. Ón mbliain 2021 i leith, tá ÚNM ag cur roinnt de na moltaí sin chun feidhme. Áiríodh leis an obair sin a chur in iúl do chomhlachtaí poiblí gur féidir sonraí Chuid 5 a bhailiú gan ainm a chur leo, i.e., ní gá d’fhostaithe a n-ainm a shíniú ar fhoirmeacha, etc., rud a d’fhéadfadh cabhrú le tuilleadh fostaithe bheith ar a gcompord le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl.

Thug ÚNM comhairle agus treoir do chomhlachtaí poiblí freisin maidir le feabhas a chur ar cháilíocht agus ábhar thuairisceán bliantúil Chuid 5 uathu agus maidir lena chinntiú go mbeidh na sonraí a sholáthraíonn siad ag comhlíonadh an Rialacháin Ghinearálta maidir le Cosaint Sonraí. D’iarramar ar chomhlachtaí poiblí an fhaisnéis seo a leanas a sholáthar i dtuairisceáin bhliantúla Chuid 5 uathu:

- Na bearta a bhí i bhfeidhm acu nó a bhí á gcur chun feidhme acu chun cultúir chomhionanna éagsúla chuimsitheacha a chruthú agus chun an clár oibre Comhionannais, Éagsúlachta agus Cuimsithe san earnáil phoiblí a bhrú chun cinn
- Na bearta a bhí i bhfeidhm acu chun a chinntiú go ndearfaí go huilíoch seirbhísí; táirgí; próisis soláthair, cumarsáidí (scríofa, labhartha, digiteacha agus sínithe); an timpeallacht thógtha agus spásanna poiblí agus, dá bhrí sin, go mbeadh siad éasca le rochtain, le tuiscint agus le húsáid do gach duine, beag beann ar aois, ar mhéid, ar chumas nó ar mhíchumas
- Míniúcháin má bhí difríochtaí móra ann sna sonraí ó bhliain go bliain.

Rinne ÚNM dul chun cinn ar ár gcaidreamh leis an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí freisin. Táimid inár mball anois den líonra Earcaíochta Earnála Poiblí ar

bhunaigh an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí é chun cabhrú le comhlachtaí poiblí cleachtais earcaíochta níos cuimsithí a fhorbairt agus a chur chun feidhme. Tá an líonra sin comhdhéanta de 40 comhlacht poiblí faoi láthair ach tá ag méadú ar an líon ball fós. Ag obair dó tríd an líonra sin, beidh ÚNM in ann cabhrú le níos mó comhlachtaí poiblí na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh, go háirithe maidir le hearcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu a mhéadú, le tacú le fostaithe a stádas míchumais a chur in iúl, agus le dul chun cinn a dhéanamh i dtreo an íos-sprioc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025.

Sa bhliain atá le teacht, tosóidh ÚNM ag dul i gcomhairle le sraith éagsúil geallsealbhóirí chun moltaí breise ón Athbhreithniú ar Chuid 5 a fhorbairt, a thriail agus a chur chun feidhme. I measc na ngeallsealbhóirí beidh Eagraíochtaí do Dhaoine faoi Míchumas, daoine aonair a bhfuil míchumas orthu, geallsealbhóirí míchumais, Bainisteoirí Sinsearach, fostaithe a bhfuil míchumas orthu agus fostaithe nach bhfuil míchumas orthu san earnáil poiblí agus ceardchumann earnála poiblí. Rachaidh ÚNM i gcomhairle lenár ngeallsealbhóirí maidir leis na moltaí seo a leanas a fhorbairt, a thriail agus a chur chun feidhme:

- Ceisteanna chun sonraí níos saibhre a fháil ó chomhlachtaí poiblí faoi na bearta atá i bhfeidhm acu chun cultúr comhionann éagsúil cuimsitheach oibre a chruthú trí chur chuige Dearaidh Uilíoch a úsáid
- Ceisteanna chun tuairimí na bhfostaithe earnála poiblí a fháil ar a n-eagraíocht faoi seach agus ar an dul chun cinn atá á dhéanamh aici ar chultúr comhionann éagsúil cuimsitheach oibre a chruthú
- Córas monatóireachta ar líne a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm a dhéanfaidh cuíchóiriú ar an bpróiseas bailithe agus fíoraithe sonraí agus a éascóidh anailís níos doimhne ar roinnt d'fheidhmeanna monatóireachta an NDA, lena n-áirítear Cuid 5 (fostaíocht daoine faoi mhíchumas), Cuid 3 (inrochtaineacht seirbhísí poiblí, faisnéis, spásanna poiblí agus an timpeallacht thógtha) agus Rialachán an Aontais Eorpaigh (Inrochtaineacht ar Shuíomh Gréasáin agus Feidhmchláir Soghluaiste Comhlachtaí Poiblí). D'fhéadfadh an córas monatóireachta ar líne seo bailiú agus anailís sonraí a chumasú freisin a bheidh mar bhonn eolais do róil an NDA maidir le faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn atá á dhéanamh ag comhlachtaí poiblí i gcomhlíonadh a n-oibleagáidí faoin **UNCRPD, Straitéis Chuimsitheach Fostaíochta um Fhostú Daoine faoi Míchumas 2015 – 2024** agus an **Straitéis nua Forfheidhmíthe UNCRPD**.

Cuirfear na fionnachtana ón bpróiseas comhairliúcháin agus ón bpróiseas trialach san áireamh nuair a bheifear ag déanamh athruithe ar Chuid 5. Meastar go ndéanfar na hathruithe sin sna trí bliana romhainn.

2. Na Príomhfhionnachtana don bhliain 2021

2.1 Na Príomhfhionnachtana don bhliain 2021

- Ag deireadh na bliana 2021, b'ionann an líon iomlán fostaithe sna comhlachtaí iomchuí earnála poiblí agus 251,552 fhostaí. Is méadú 6,362 fhostaí (+2.6%) é sin i gcomparáid le figiúirí na bliana 2020
- Sa bhliain 2021, b'ionann an líon fostaithe a thuairiscigh míchumas agus 9,011 fhostaí (3.6%), ar méadú 1,374 fhostaí (+18.0%) é i gcomparáid le figiúirí na bliana 2020. Tá áthas ar ÚNM a thabhairt dá aire gur tháinig méadú 1,374 fhostaí (18.0%) ar an líon fostaithe a thuairiscigh míchumas sa bhliain 2021 i gcomparáid le figiúirí na bliana 2020, agus é ag ardú go 9,011 fhostaí. Mhéadaigh an céatadán foriomlán d'fhostaithe san earnáil phoiblí a thuairiscigh míchumas ó 3.1% sa bhliain 2020 go 3.6% sa bhliain 2021
- Sháraigh an céatadán d'fhostaithe a dhearbhaigh míchumas sa tseirbhís phoiblí an íos-spríoc 3% don aonú bliain déag as a chéile, agus an leibhéal don bhliain 2021 á dheimhniú a bheith cothrom le 3.6%.

I dTábla 3, léirítear na príomhfhionnachtana sin don bhliain 2021 agus an dul chun cinn a rinne an earnáil phoiblí ar an íos-spríoc 3% a bhaint amach idir na blianta 2007 agus 2021. Sa bhliain 2007, chuir ÚNM tús le faireachán a dhéanamh ar fhostú daoine a bhfuil míchumas orthu.

Mar atá mionsonraithe i dTábla 3, tháinig laghdú bliain ar bhliain ar an líon iomlán fostaithe san earnáil phoiblí idir na blianta 2007 agus 2013. Bhí luaineacht ann sa líon iomlán fostaithe a thuairiscigh míchumas thar an tréimhse chéanna. Tháinig méadú bliain ar bhliain ar an líon iomlán fostaithe san earnáil phoiblí ón mbliain 2014 i leith. Ag deireadh na bliana 2021, b'ionann an líon iomlán fostaithe sna comhlachtaí iomchuí earnála poiblí agus 251,552 fhostaí. Is méadú 6,362 fhostaí (+2.6%) é sin i gcomparáid le figiúirí na bliana 2020.

Tháinig méadú ó bhliain go bliain ón mbliain 2014 go dtí an bhliain 2017 ar an líon fostaithe a thuairiscigh míchumas. Dá ainneoin sin, tháinig laghdú ar an líon agus céatadán sin go 3.3% sa bhliain 2018 agus go 3.1% sa bhliain 2019. Tháinig méadú sa bhliain 2020 an athuair ar an líon fostaithe a thuairiscigh míchumas. Mar gheall ar an méadú foriomlán sa líon fostaithe san earnáil phoiblí, áfach, bhí an céatadán foriomlán d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas cothrom le 3.1% go fóill. Tá áthas ar ÚNM an dul chun cinn a rinne an earnáil phoiblí sa bhliain 2021 maidir le méadú sa líon fostaithe, agus sa chéatadán d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas a thabhairt dá aire.

Tábla 3. Dul chun cinn i dtreo an íos-spríoc 3% a chomhlíonadh, 2007-2021

Bliain	An líon iomlán fostaithe	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas	An % d'iomlán na bhfostaithe a thuiriscigh míchumas
2007	238,833	5,879	2.5%
2008	229,000	6,083	2.7%
2009	219,653	6,380	2.9%
2010	210,249	5,748	2.7%
2011	205,068	6,171	3.0%
2012	197,588	6,611	3.3%
2013	192,576	6,464	3.4%
2014	195,278	6,771	3.5%
2015	201,341	7,245	3.6%
2016	213,991	7,457	3.5%
2017	225,809	7,796	3.5%
2018	231,784	7,584	3.3%
2019	238,174	7,319	3.1%
2020	245,190	7,637	3.1%
2021	251,552	9,011	3.6%

2.2 Athruithe i gcomhlachtaí poiblí

Mionsonraítear i dTábla 4 na hathruithe a tharla i gcás roinnt comhlachtaí poiblí sa bhliain 2021. Ba iad na comhlachtaí poiblí atá liostaithe sna táblaí seo na comhlachtaí poiblí uile a cruthaíodh den chéad uair sa bhliain 2021 nó ar athraíodh a stádas sa bhliain.

Tábla 4. Athruithe i gcomhlachtaí poiblí

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2021	Athruithe sa bhliain 2021
Udarás Rialála na gComhlachtaí Tithíochta Ceadaithe (AHBRA)	-	-	18	3 (16.7%)	Is comhlacht poiblí nua é seo a cruthaíodh sa bhliain 2021. Ní dhearna sé tuairisceán leithleach Chuid 5 don bhliain 2020.

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2021	Athruithe sa bhliain 2021
Seirbhís Chúirteanna na hÉireann	1100	61 (5.5%)	1153	28 (2.4%)	D'iarr UNM soiléiriú go ngairtear Seirbhís Chúirteanna na hÉireann den tSeirbhís Chúirteanna agus fuair sé an soiléiriú sin.
Ospidéal Ollscoile Déidliachta Bhaile Átha Cliath	209	6 (2.9%)	212	10 (4.7%)	Sa bhliain 2021, d'athraigh an comhlacht poiblí seo a ainm ó 'Ospidéal Déidliachta Bhaile Átha Cliath' go 'Ospidéal Ollscoile Déidliachta Bhaile Átha Cliath'.
Cigireacht an Gharda Síochána	12	0%	12	0%	Sa bhliain 2021, d'athraigh Cigireacht na nGardaí a hainm go Cigireacht an Gharda Síochána.
Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain	631	29 (4.6%)	-	-	Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh chun Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-larthar Láir (Campas Bhaile Átha Luain). Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021.
Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh	699	30 (4.3%)	-	-	Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh chun Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuaiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuaiscigh míchumas 2021	Athruithe sa bhliain 2021
					Iarthar Láir (Campas Bhaile Átha Luain). Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021.
Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí	1,596	49 (3.1%)	-	-	Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí agus Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí, chun Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) a chruthú. Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021.
Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí	430	15 (3.5%)	-	-	Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí agus Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí, chun Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) a chruthú. Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Thrá Lí tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021.
Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU)	-	-	1,867	59 (3.2%)	Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí agus Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí, chun Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) a chruthú. Cruthaíodh an

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2021	Athruithe sa bhliain 2021
					comhlacht poiblí nua seo sa bhliain 2021 agus ní dhearna sé tuairisceán Chuid 5 don bhliain 2020
Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí	150	6 (4%)	190	13 (6.8%)	D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí den Choimisinéir Cosanta Sonraí agus fuair sé an soiléiriú sin
Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim	6982	286 (4.1%)	6783	280 (4.1%)	D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim de na Coimisinéirí Ioncaim agus fuair sé an soiléiriú sin
Calafort na Gaillimhe	15	0 (0%)	-	-	Cónascadh an comhlacht poiblí seo isteach i gComhairle Cathrach na Gaillimhe sa bhliain 2021 agus ní dhearna sé tuairisceán leithleach Chuid 5 don bhliain 2021.
Teaghlachas an Uachtaráin	25	1 (4%)	23	0	D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear Teaghlachas an Uachtaráin d'Oifig an Rúnaí don Uachtarán agus fuair sé an soiléiriú sin
An tÚdarás Rialála Seirbhísí Maoine	32	2 (6.3%)	38	4 (10.5%)	D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear an tÚdarás Rialála Seirbhísí Maoine den Údarás Rialála Náisiúnta Seirbhísí Maoine agus fuair sé an soiléiriú sin
Fondúireacht Eolaíochta Éireann	89	3 (3.4%)	84	3 (3.6%)	Sa bhliain 2021, aistríodh an comhlacht poiblí seo ón Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas 2021	Athruithe sa bhliain 2021
					chuig an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta
An Coimisiún um Achomhairc Chánach	37	1 (2.7%)	29	2 (6.9%)	D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear an Coimisiún um Achomhairc Chánach d'Oifig an Choimisiúin um Achomhairc Chánach agus fuair sé an soiléiriú sin
Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-larthar Láir (Campas Bhaile Átha Luain)	-	-	1423	69 (4.9%)	Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh chun Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-larthar Láir (Campas Bhaile Átha Luain) a chruthú. Is comhlacht poiblí nua é sin a cruthaíodh sa bhliain 2021 agus ní dhearna sé tuairisceán Chuid 5 sa bhliain 2020)

2.3 Anailís de réir an chineáil comhlachta earnála poiblí

Rinneadh sonraí na bliana 2021 a chatagóiriú faoi na cúig chineál chéanna comhlachtaí poiblí a úsáideadh i mblianta roimhe sin:

- Comhlachtaí Tráchtála
- Ranna Rialtais
- Comhlachtaí Rialtais Áitiúil
- Comhlachtaí Neamhtráchtála

- Comhlachtaí Poiblí a bhfuil Státseirbhísigh mar Fhoireann dóibh

Comhlachtaí Tráchtála

Áirítear cuideachtaí iompair agus fuinnimh an Stáit leis an earnáil Comhlachtaí Tráchtála. Sa bhliain 2021, bhí an earnáil seo freagrach as 15.6% d'fhórsa saothair na hearnála poiblí (féach Tábla 5). Tháinig méadú 604 fhostaí ar an líon foriomlán fostaíthe idir na blianta 2020 agus 2021, agus é ag ardú go 39,250 fostaí (+1.6%). Tháinig méadú 52 fhostaí ar an líon fostaíthe a thuairiscigh míchumas, agus é ag ardú go 1,891 fhostaí (+2.8%). Sa bhliain 2021, d'fhan an céatadán d'fhostaithe a bhfuil míchumas orthu i gComhlachtaí Tráchtála ag 4.8%, an céatadán céanna a bhí ann sa bhliain 2020. San iomlán, bhain 96.0% de na comhlachtaí sa chatagóir seo an sprioc amach, ar méadú é i gcomparáid leis an bhfigiúr 84.6% sa bhliain 2020.

Thuairiscigh Calafort na Gaillimhe faoin gcatagóir seo sa bhliain 2020. Cónascadh an comhlacht seo isteach i gComhairle Cathrach na Gaillimhe sa bhliain 2021 agus ní dhearna sé tuairisceán leithleach Chuid 5 don bhliain 2021. Dá bhrí sin, cailleadh comhlacht phoiblí amháin ón gcatagóir seo.

Ranna Rialtais

Sa bhliain 2021, bhí fostaíthe de chuid Ranna Rialtais freagrach as 9.4% d'fhórsa saothair na hearnála poiblí. Mhéadaigh an líon iomlán fostaíthe i Ranna Rialtais ó 23,271 fhostaí sa bhliain 2020 go 23,590 fostaí sa bhliain 2021 (+1.4%). Tháinig méadú 259 nduine ar an líon fostaíthe a bhfuil míchumas orthu idir na blianta 2020 agus 2021, agus é ag ardú go 1,427 bhfostaí (+22.2%). Mhéadaigh an céatadán d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas ó 5.0% sa bhliain 2020 go 6.0% sa bhliain 2021. Sháraigh na Ranna Rialtais uile an íos-sprioc 3% don bhliain 2021 - ba í sin an deichiú bliain as a chéile inar sháraigh na Ranna uile an sprioc.

Rialtas Áitiúil

Áirítear comhairlí cathrach agus contae agus comhlachtaí eile údaráis áitiúil leis an earnáil Rialtais Áitiúil. Sa bhliain 2021, bhí an earnáil seo freagrach as 13.2% d'fhórsa saothair na hearnála poiblí. Tháinig méadú 142 fhostaí ar an líon foriomlán fostaíthe idir na blianta 2020 agus 2021, agus é ag ardú go 33,116 fhostaí (+0.4%) sa bhliain 2021. Tháinig méadú 155 dhuine ar an líon fostaíthe a thuairiscigh míchumas, agus é ag méadú ó 1,325 fhostaí go 1,480 fostaí (+11.7%) í sa bhliain 2021. Mhéadaigh an céatadán d'fhostaithe a bhfuil míchumas orthu ar fud na catagóire Rialtais Áitiúil ina hiomláine ó 4.0% sa bhliain 2020 go 4.5% sa bhliain 2021. San iomlán, bhain 94.3% de na comhlachtaí sa chatagóir seo an sprioc amach, ar méadú é ón mbliain 2020, nuair a bhain 91.4% díobh an sprioc amach. Ba iad an dá chomhlacht phoiblí sa chatagóir seo nár bhain an sprioc amach ná dhá thionól réigiúnacha a bhfuil níos lú ná 25 bhall foirne acu.

Comhlachtaí Poiblí a bhfuil Státseirbhísigh mar Fhoireann dóibh

Áirítear leis an earnáil seo comhlachtaí a bhfuil a bhfostaithe aicmithe mar státseirbhísigh, amhail na Coimisinéirí Ioncaim, an Phríomh-Oifig Staidrimh, Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas agus an Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta. Sa bhliain 2021, bhí gníomhaireachtaí den sórt sin freagrach as 6.6% d'fhórsa saothair na hearnála poiblí. Tháinig laghdú 15 fhostaí ar an líon fostaíthe san earnáil seo idir na blianta 2020 agus 2021, agus é ag laghdú go 16,725 fhostaí (-0.1%). Tháinig laghdú seisear fostaíthe ar an líon fostaíthe a bhfuil míchumas orthu, agus é ag laghdú go 773 fhostaí (-0.8%). Bhí laghdú beag ann sa chéatadán d'fhostaithe a bhfuil míchumas orthu, agus é ag laghdú ó 4.7% sa bhliain 2020 go 4.6% sa bhliain 2021. San iomlán, bhain 80.0% de na comhlachtaí san earnáil seo an sprioc amach, ar laghdú é i gcomparáid le 82.5% sa bhliain 2020.

Comhlachtaí Neamhthráchtála

Is gnách gurb é seo an earnáil is mó sa tseirbhís phoiblí toisc go gcuimsíonn sí FSS, atá ar an bhfostóir is mó san earnáil phoiblí. Sa bhliain 2021, bhí an earnáil seo freagrach as beagán níos mó ná leath fhórsa saothair na hearnála poiblí (55.2%). Tháinig méadú 5,312 fhostaí ar an líon fostaíthe san earnáil seo idir na blianta 2020 agus 2021, agus é ag ardú go 138,871 fhostaí (+4.0%). Tháinig méadú 914 fhostaí ar an líon fostaíthe a bhfuil míchumas orthu, agus é ag ardú go 3,440 fostaí (+36.2%). Bhí méadú beag ann sa chéatadán d'fhostaithe a bhfuil míchumas orthu, agus é ag ardú ó 1.9% sa bhliain 2020 go 2.5% sa bhliain 2021. San iomlán, bhain 83.0% de Chomhlachtaí Neamhthráchtála an sprioc amach, ar méadú é i gcomparáid le 80.0% sa bhliain 2020.

Sa bhliain 2021, tháinig na hathruithe seo a leanas ar chatagóir na gComhlachtaí Neamhthráchtála:

- Chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh chun Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS) a chruthú – Thuairiscigh dhá chomhlacht poiblí anois mar chomhlacht poiblí amháin
- Chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí agus Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí, chun Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) a chruthú – Thuairiscigh dhá chomhlacht poiblí anois mar chomhlacht poiblí amháin.

Cailleadh dhá chomhlacht poiblí ón gcatagóir seo ar dtús. Chuaigh comhlacht poiblí nua darb ainm Údarás Rialála na gComhlachtaí Tithíochta Ceadaithe (AHBRA) isteach sa chatagóir seo sa bhliain 2021, áfach. Dá bhrí sin, níor cailleadh ach comhlacht poiblí amháin ón gcatagóir seo.

Tábla 5. Sonraí de réir chineál an chomhlachta poiblí, 2020 agus 2021

An cineál comhlachta eárnála poiblí	Iomlán na bhfostaithe	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas	An % d'iomlán an fhórsa saothair ar thuiriscíodh air faoi Chuid 5	An % de chomhlachtaí a bhain an sprioc amach	An líon comhlachtaí poiblí
Comhlacht Tráchtála 2021	39,250	1,891	4.8%	15.6%	96.0%	25
Comhlacht Tráchtála 2020	38,646	1,839	4.8%	15.8%	84.6%	26
Athrú 2020/2021	+604	+52	0%	-0.2%	11.4%	-1
Roinn Rialtais 2021	23,590	1,427	6.0%	9.4%	100.0%	19
Roinn Rialtais 2020	23,271	1,168	5.0%	9.5%	100.0%	19
Athrú 2019/2020	+319	+259	+1.0%	-0.1%	0%	0
Rialtas Áitiúil 2021	33,116	1,480	4.5%	13.2%	94.3%	35
Rialtas Áitiúil 2020	32,974	1,325	4.0%	13.4%	91.4%	35
Athrú 2019/2020	+142	+155	+0.5%	-0.2	2.9%	0
Comhlacht Neamhthráchtála 2021	138,871	3,440	2.5%	55.2%	83.0%	94
Comhlacht Neamhthráchtála 2020	133,559	2,526	1.9%	54.5%	80.0%	95
Athrú 2020/2021	+5,312	+914	+0.6%	-0.7%	+3.0%	-1
Comhlachtaí Poiblí a bhfuil Státseirbhísigh mar Fhoireann dóibh 2021	16,725	773	4.6%	6.6%	80.0%	40
Comhlachtaí Poiblí a bhfuil Státseirbhísigh mar Fhoireann dóibh 2020	16,740	779	4.7%	6.8%	82.5%	40

Athrú 2020/2021	-15	-6	-0.1%	-0.2%	-2.5%	0
Iomláin 2021	251,552	9,011	3.6%	100.0%	87.3%	213
Iomláin 2020	245,190	7,637	3.1%	100.0%	84.7%	215
Athrú 2020/2021	6,362	1,374	+0.5	0%	+2.6%	-2

2.4 Anailís de réir mhéid an chomhlachta eárnála poiblí

Comhlachtaí poiblí a bhfuil níos lú ná 100 ball foirne acu

Sa bhliain 2021, b'ann do 68 gcomhlacht san eárnáil phoiblí a raibh níos lú ná 100 fostaí acu, a d'fhostaigh 1.1% d'iomlán an fhórsa saothair (féach Tábla 6). D'fhostaigh an chatagóir méide seo 2,863 dhuine, ar thuiriscigh 7.0% díobh (200 duine) míchumas. D'iomlán na ndaoine san fhórsa saothair a thuiriscigh míchumas, fostaíodh 2.2% i gcomhlachtaí poiblí den mhéid sin.

Áirítear leis an gcatagóir seo comhlachtaí poiblí atá an-bheag ó thaobh méide de agus a fhostaíonn idir ceathrar agus fiche duine (20 ceann de na 68 n-eagraíocht). De na comhlachtaí sin a bhfuil 20 fostaí nó níos lú acu, thuiriscigh 16 cinn nach raibh aon fhostaithe a bhfuil míchumas orthu acu sa bhliain 2021.

Admhaíonn ÚNM gurb amhlaidh, i gcás gur comhlacht an-bheag a bhfuil níos lú ná 50 ball foirne aige é comhlacht poiblí, go ndéanann méid an chomhlachta difear dá chumas an íos-sprioc 3% a chomhlíonadh. Tá imeacht ball foirne amháin a bhfuil míchumas air/uirthi trí scor, trí shos gairme nó trí scéim iomarcaíochta deonaí ar cheann de na príomhthosca a theip ar chomhlachtaí poiblí beaga an íos-sprioc 3% a bhaint amach. I gcás comhlachtaí den mhéid sin, is ionann ball foirne amháin sa bhreis a chailleadh (nó a fhostú) agus an difríocht idir an íos-sprioc comhlíonta 3% a chomhlíonadh agus gan í a chomhlíonadh.

I gcomhlachtaí poiblí den mhéid bheag sin, tá seans ann freisin nach mbeidh fostaíthe a bhfuil míchumas orthu ar a gcompond le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl agus is féidir leis sin difear a dhéanamh freisin do chumas na gcomhlachtaí poiblí sin an dóigh a gcomhlíonann siad na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 den Acht um Míchumas 2005 a thuirisciú go cruinn.

Comhlachtaí poiblí a bhfuil idir 100 ball foirne agus 999 mball foirne acu

Bhí ag an gcatagóir méide seo an líon ab airde comhlachtaí poiblí (105 cinn), a d'fhostaigh 16.5% d'iomlán an fhórsa saothair sa bhliain 2021. Fostaíodh 41,579 nduine san iomlán sa chatagóir seo, ar thuiriscigh 5.3% díobh (2,219 nduine)

míchumas. D'iomlán na ndaoine san fhórsa saothair a thuairiscigh míchumas, fostaíodh 24.6% i gcomhlachtaí poiblí den mhéid sin.

Comhlachtaí poiblí a bhfuil idir 1000 ball foirne agus 4999 mball foirne acu

Sa bhliain 2021, b'ann do 33 chomhlacht phoiblí a raibh idir 1,000 fostaí agus 4,999 bhfostaí acu, a d'fhostaigh 27.8% d'iomlán an fhórsa saothair. D'fhostaigh an cohórt seo 70,015 fhostaí, ar thuairiscigh 4.6% díobh (3,212 fhostaí) míchumas. D'iomlán na ndaoine san fhórsa saothair a thuairiscigh míchumas, fostaíodh 35.6% i gcomhlachtaí poiblí den mhéid sin.

Comhlachtaí poiblí a bhfuil breis agus 5,000 ball foirne acu

Sa bhliain 2021, bhí ag an gcatagóir méide seo an líon ba lú comhlachtaí poiblí (7 gcinn) agus d'fhostaigh sí 54.5% d'iomlán an fhórsa saothair. D'fhostaigh sí 137,095 fhostaí, ar thuairiscigh 2.5% díobh (3,380 fhostaí) míchumas. D'iomlán na ndaoine san fhórsa saothair a thuairiscigh míchumas, fostaíodh 37.5% sna comhlachtaí poiblí móra sin.

Is iad seo na comhlachtaí poiblí sa chatagóir seo agus an céatadán tuairiscithe d'fhostaithe a bhfuil míchumas orthu a bhí acu don bhliain 2021:

- An Post 4.4% (4.6% sa bhliain 2020)
- An Roinn Coimirce Sóisialaí 6.5% (5.7% sa bhliain 2020)
- Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath 4.4% (4.6% sa bhliain 2020)
- Bord Soláthair an Leictreachais (BSL) 3.8% (4.0% sa bhliain 2020)
- FSS 1.6% (0.6% sa bhliain 2020)
- Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim 4.1% (4.1% sa bhliain 2020)
- Tusla – An Gníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach 4.4% (3.9% sa bhliain 2020)

Thuairiscigh trí cinn de na heagraíochtaí sa chatagóir seo laghdú sa sprioc chéatadánach a baineadh amach (Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath, Bord Soláthair an Leictreachais, agus An Post). Thuairiscigh FSS méadú 1.0% sa líon fostaíthe a thuairiscigh míchumas.

Tábla 6. Sonraí de réir mhéid an chomhlachta poiblí 2021

An líon fostaithe	An líon comhlachtaí poiblí	An líon iomlán fostaithe	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas	An % d'iomlán fhórsa saothair na hearnála poiblí	An % d'fhostaithe a bhfuil míchumas orthu mar chéatadán de na fostaithe uile a bhfuil míchumas orthu
1-99	68	2,863	200	7.0%	1.1%	2.2%
100-999	105	41,579	2,219	5.3%	16.5%	24.6%
1,000-4,999	33	70,015	3,212	4.6%	27.8%	35.6%
5,000 +	7	137,095	3,380	2.5%	54.5%	37.5%
Iomlán 2021	213	251,552	9,011	3.6%	100%	100%

2.5 An dul chun cinn ar an íos-spríoc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025

Faoin **Straitéis Chuimsitheach Fostaíochta do Dhaoine faoi Mhíchumas 2015 – 2024**, ghabh an Rialtas air féin an spríoc reachtúil fostaíochta a mhéadú chun gur daoine a bhfuil míchumas orthu a bheidh i 6% ar a laghad d'fhostaithe san earnáil poiblí faoin mbliain 2024. Leagtar amach san Acht um Chinnteoireacht Cuidithe (Cumas) (Leasú) 2022 a achtaíodh le déanaí, **go mbeidh an spríoc fostaíochta reachtúil ag méadú go 6% faoi 2025**. Gealltanas eile faoi **Chlár an Rialtais 2020** is ea an íos-spríoc reachtúil fostaíochta a mhéadú go 6%.

Tá áthas ar ÚNM a thabhairt dá aire gurbh amhlaidh sa bhliain 2021 a thuairiscigh 78 gcomhlacht poiblí (36.5%) gur daoine a bhfuil míchumas orthu a bhí i 6% ar a laghad dá bhfostaithe. Is méadú é sin i gcomparáid leis an mbliain 2020, inar thuairiscigh 61 chomhlacht poiblí (28.4%) gur thuairiscigh 6% ar a laghad dá bhfostaithe míchumas.

Chuir ÚNM in iúl do chomhlachtaí poiblí arís agus arís eile, agus thug sé treoir chuimsitheach dóibh ina leith, gur íos-spríoc é an figiúr 3% agus gur cheart dóibh díriú ar an spríoc sin a shárú agus ar bhogadh i dtreo an íos-spríoc 6% a bhaint amach faoin mbliain 2025. Chuireamar in iúl do chomhlachtaí poiblí freisin gur gá dóibh na bearta atá i bhfeidhm acu agus an dul chun cinn atá á dhéanamh acu chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh a thaifeadh, anuas

ar fhaisnéis staitistiúil a sholáthar. Tá ár gcuid comhairle agus treorach ag teacht le ceanglais an Achta um Míchumas 2005, áit nach mór do chomhlachtaí poiblí a thaispeáint cé na bearta atá i bhfeidhm acu chun fostú daoine a bhfuil míchumas orthu a chur chun cinn agus a chur ar aghaidh go gníomhach.

Thugamar comhairle agus treoir do chomhlachtaí poiblí maidir le bearta a d'fhéadfadh siad a chur chun feidhme chun cultúr comhionann éagsúil cuimsitheach oibre a chruthú, ar cultúr é lena gcabhraítear le hearcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu a mhéadú agus lena dtacaítear le fostaithe bheith ar a gcompord le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl.

Chuireamar in iúl do chomhlachtaí poiblí freisin go rachfaí chun tairbhe dóibh agus iad ag iarraidh cultúir chomhionanna éagsúla chuimsitheacha oibre a chruthú agus feabhas a chur ar a bhfeidhmíocht faoi Chuid 5 dá n-úsáidfeadh siad cur chuige Dearaidh Uilíoch. Nuair a úsáideann comhlachtaí poiblí an cineál sin cur chuige, tá siad á chinntiú go ndearfar go huilíoch gach ceann dá gcuid táirgí, seirbhísí, cumarsáidí agus timpeallachtaí fisiciúla (digiteacha, scríofa, labhartha agus comharthaithe, spásanna poiblí agus an timpeallacht thógtha) agus, dá bhrí sin, go mbeidh siad éasca le rochtain, le tuiscint agus le húsáid do gach duine, beag beann ar aois, ar mhéid, ar chumas nó ar mhíchumas.

2.6 Samhlacha Dea-Chleachtas

Tá áthas ar ÚNM a thabhairt dá aire go bhfuil an chuma air gur chuir a lán Ranna Rialtais agus a lán comhlachtaí poiblí chun feidhme an chomhairle agus an treoir a thugamar dóibh maidir le cultúr comhionann éagsúil cuimsitheach oibre a chruthú trí Chur Chuige Dearaidh Uilíoch a úsáid. Is mian linn aitheantas a thabhairt do na samhlacha dea-chleachtas a chuir na comhlachtaí poiblí sin chun feidhme sa bhliain 2021.

Thuairiscigh an-chuid de na Ranna Rialtais gur úsáid siad na samhlacha dea-chleachtas seo a leanas chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh:

- Oifigeach Idirchaidrimh do Dhaoine faoi Mhíchumas a bheith acu, agus a chinntiú go mbeadh na sonraí teagmhála don bhall foirne sin ag gach fostaí chun go bhféadfadh siad teagmháil a dhéanamh leis/léi, más rogha leo déanamh amhlaidh
- Na cineálacha tacaíochta atá ar fáil do gach fostaí a chur in iúl dóibh, lena n-áirítear socruithe réasúnacha, a mbeartais choinneála agus an próiseas arb é atá ann cabhrú le fostaithe bheith ar a gcompord le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl

- Deiseanna taithí oibre a sholáthar do dhaoine a bhfuil míchumas orthu tríd an gclár ‘Willing Able Mentoring’ de chuid an Chumainn um Rochtain ar Ardoideachas agus Míchumas (AHEAD), trí Chlár Foghlama Oibre an Oireachtais (OWL), trí sheirbhísí réigiúnacha Infhostaitheachta, trí WALK agus tríd an Open Doors Initiative. Idirchaidreamh a dhéanamh leis na heagraíochtaí sin chun forbairt agus cur chun feidhme a dhéanamh ar phróisis chuimsitheacha earcaíochta, amhail a chinntiú gur cruinn, soiléir agus ar fáil i bhformáidí inrochtana a bheidh sainchuntais phoist agus fógraí poist
- Aonad Éagsúlachta agus Cuimsithe a bheith acu ina rannóg acmhainní daonna faoi seach, nó grúpa oibre sonrath um chomhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú a bhunú ina n-eagraíocht chun straitéisí comhionannais, éagsúlachta agus cuimsithe a fhorbairt
- Beartais Dearaidh Uilíoch agus Pleananna Gníomhaíochta a chur chun feidhme chun a chinntiú go ndéanfaí seirbhísí, cumarsáidí, spásanna poiblí agus an timpeallacht thógtha a dhearadh go huilíoch. De bhreis ar phróisis earcaíochta cuimsithí a bheith i bhfeidhm acu, is toradh féideartha ar chur chuige Dearaidh Uilíoch a chur chun feidhme ná go gcabhraítear le comhlachtaí poiblí fórsa saothair níos éagsúla a mhealladh, lena n-áirítear daoine a bhfuil míchumas orthu.

Thuairiscigh comhlachtaí poiblí faoi shainchúram Ranna Rialtais freisin go raibh bearta cosúla i bhfeidhm acu chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh.

- Chabhraigh tiomantas seasta Bhus Átha Cliath do thús áite a thabhairt d’earcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu leis an gcomhlacht poiblí sin feabhas a chur ar a fheidhmíocht faoi Chuid 5
- Chomh maith leis sin, bhí roinnt beart i bhfeidhm ag Seirbhís Chúirteanna na hÉireann chun na deiseanna earcaíochta agus coinneála do dhaoine a bhfuil míchumas orthu a mhéadú. Ina measc sin bhí clár oiliúna dar teideal **‘Developing your Career Path’**, rud lena dtugtar deis d’fhostaithe, fostaithe a bhfuil míchumas orthu san áireamh, chun sainathint agus sealbhú a dhéanamh ar an oiliúint agus na scileanna a theastaíonn uathu chun dul chun cinn a dhéanamh ar a ngairm. Bhí beartais agus próisis i bhfeidhm ag an gcomhlacht poiblí sin chun dul chun cinn gairme a éascú freisin. Áiríodh leo sin beartas maidir le soghluaisteacht chliathánach lena cuireadh ar chumas fostaithe, idir fhostaithe a bhfuil míchumas orthu agus fhostaithe nach bhfuil míchumas orthu, aistriú chuig oifig eile nó chuig seirbhís cúirte eile ar mhaithe le scileanna nua a fhorbairt nó le taithí nua a ghnóthú. Luaigh an comhlacht poiblí sin freisin go bhfuil sé de rún aige fórsa saothair agus seirbhís do chustaiméirí atá cuimsitheach agus éagsúil a chruthú trí úsáid a bhaint as

prionsabail an Dearaidh Uilíoch, a bhfuil mar aidhm leo feabhas a chur ar an rochtain ar an gceartas do gach duine in Éirinn.

- Lean roinnt comhlachtaí poiblí, an Bord Taighde Sláinte san áireamh, ar aghaidh ag mionchoigeartú a straitéisí cumarsáide chun a n-áirimh foirne a chur chun cinn agus chun feabhas a chur ar na rátaí freagartha óna bhfostaithe faoi seach, go háirithe daoine a bhfuil míchumas orthu. Ní dhearna an Coimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí áireamh foirne le roinnt blianta. Sa bhliain 2021, rinne an comhlacht poiblí seo áireamh foirne go rathúil. D'éirigh leis dea-ráta freagartha a fháil óna fhostaithe, agus 97 nduine (70.8%) den 137 bhfostaí a bhí aige ag comhlánú an áirimh. Chomh maith leis sin, chabhraigh an díriú a leag Comhairle Cathrach agus Contae Luimnigh ar fheabhas a chur ar phróisis bhailithe sonraí leis an gcomhlacht poiblí sin an íos-sprioc 6% a bhaint amach.

2.7 An Móiminteam a Choinneáil ar Bun

Aithníonn ÚNM an dul chun cinn a rinne comhlachtaí poiblí sa bhliain 2021. Cuirimid in iúl arís agus arís eile, áfach, go gcaithfidh níos mó comhlachtaí poiblí díriú ar fhianaise a thabhairt go bhfuil bearta praiticiúla á gcur chun feidhme acu chun an cuspóir sin a bhaint amach má tá an earnáil phoiblí ina hiomláine chun dul chun cinn a dhéanamh maidir leis an íos-sprioc 6% a bhaint amach.

Freagracht as sonraí cruinne a sholáthar

Údar imní do ÚNM is ea gur thuairiscigh roinnt comhlachtaí poiblí gur chuir siad sonraí míchearta isteach ar an gcéad dul síos. Cuid ríthábhachtach den phróiseas sin is ea sonraí cruinne a sholáthar. Maidir leis an bpróiseas arb é atá ann sonraí ceartaithe a chur isteach chuig Coistí Faireacháin na Ranna agus iad a chur ar aghaidh chuig ÚNM, is féidir leis moilleanna breise a chur ar an tuarascáil reachtúil ar chomhlíonadh a chur le chéile. Chuir ÚNM in iúl do chomhlachtaí poiblí agus do Choistí Faireacháin na Ranna arís agus arís eile go bhfuil sé de fhreagracht orthu a chinntiú gur cruinn atá sonraí bliantúla Chuid 5 uathu. Thugamar treoir agus tacaíocht dóibh freisin chun cabhrú leo ina leith sin.

Oibleagáid reachtúil ar gach comhlacht poiblí is ea sonraí cruinne a sholáthar chun críocha Chuid 5. Dá bhrí sin, tá sé le leas na gcomhlachtaí poiblí a thaispeáint cén dul chun cinn atá á dhéanamh acu gach bliain maidir le feabhas a chur ar a bpróisis bhailithe sonraí, le sonraí cruinne a chur isteach agus lena thaispeáint cé na bearta atá á gcur chun feidhme acu chun na hoibleagáidí atá orthu faoi Chuid 5 a chomhlíonadh. Tá freagracht ar chomhlachtaí poiblí freisin as a bpróisis bhailithe sonraí féin a chur chun feidhme.

Má tá comhlachtaí poiblí chun an móiminteam a choinneáil ar bun agus chun leanúint le feabhas a chur ar a bhfeidhmíocht faoi Chuid 5, molann ÚNM go mbeadh pearsanra ainmnithe ag comhlachtaí poiblí agus go mbeadh i bhfeidhm acu

próiseas soiléir a chuirtear in iúl do gach fostaí maidir lena bpróiseas bliantúil um shonraí Chuid 5 atá athraithe chun dáta a bhailiú, a sheiceáil agus a chur isteach.

Díriú ar earcaíocht chuimsitheach

Luann ÚNM freisin go bhfuil inní air gur thuairiscigh líon beag comhlachtaí poiblí gur éiligh siad iarrthóirí a bhfuil saincháilíochtaí acu agus iad i mbun earcaíochta. Thuairiscigh na comhlachtaí poiblí sin freisin gurbh í sin an phríomhchúis nár bhain siad an íos-sprioc 3% amach sna blianta 2020 agus 2021. Thug ÚNM comhairle do chomhlachtaí poiblí arís agus arís eile maidir le bearta earcaíochta cuimsithí, lena n-áirítear deiseanna taithí oibre a sholáthar do dhaoine a bhfuil míchumas orthu, chun cabhrú leo iarrthóirí a bhfuil na cáilíochtaí oiriúnacha acu a aimsiú le haghaidh poist dhifriúla, sainróil san áireamh. Soláthraíonn an Open Doors Initiative, Employers for Change, AHEAD agus eagraíochtaí eile cineálacha éagsúla tacaíochta d'fhostóirí earnála poiblí ina leith sin.

Sa chomhthéacs sin, ní hionann ráitis á rá go n-éileofaí sainriachtanais le haghaidh post a d'fhéadfaí a fhágáil go n-eisiafaí daoine a bhfuil míchumas orthu ón mbuíon earcach féideartha agus cúis a dteipeann ar chomhlachtaí poiblí an íos-sprioc reachtúil fostaíochta a bhaint amach. Molann ÚNM nach mór do na comhlachtaí poiblí sin próisis earcaíochta atá níos réamhghníomhaí agus níos cuimsithí a thaispeáint sa bhliain atá le teacht.

Leanfaidh ÚNM ar aghaidh ag déanamh faireachán ar na comhlachtaí poiblí sin agus tá sé ag súil le feabhsú ina bhfeidhmíocht a fheiceáil sa bhliain atá le teacht.

3. Faireachán agus Comhlíonadh

3.1 Comhlíonadh faoi Chuid 5 den Acht um Míchumas

Faoi alt 49 den Acht um Míchumas 2005, féadfaidh ÚNM tuilleadh faisnéise a iarraidh ó chomhlachtaí poiblí nár bhain an íos-sprioc reatha 3% amach le dhá bhliain as a chéile agus nár thug fianaise dhóthanach i dtuairisceáin Chuid 5 uathu don tréimhse iomchuí dhá bhliain sin á léiriú:

- Cé acu a rinne nó nach ndearna siad, “a mhéid is féidir”, “gach beart réasúnach chun fostú daoine a bhfuil míchumas orthu a chur chun cinn agus chun tacú leis an bhfostú sin” le linn na tréimhse dhá bhliain, mar atá mionsonraithe faoi alt 47(1)(a) den Acht um Míchumas 2005
- Cé acu a bhí nó nach raibh “dea-chúis ann le gan” an sprioc fostaíochta 3% a bhaint amach sa dá bhliain, mar atá mionsonraithe faoi alt 47(2) den Acht um Míchumas 2005.

Mar atá luaite i rannán 2.4, aithníonn ÚNM gur féidir, mar gheall ar a méid, go mbeidh sé deacair do chomhlachtaí poiblí beaga a bhfuil níos lú ná 50 fostaí acu an íos-sprioc reatha 3% a bhaint amach. Ní gá ach d’fhostaí amháin dul isteach iontu nó iad a fhágáil chun na comhlachtaí poiblí sin a chumasú an íos-sprioc reatha 3% a bhaint amach nó chun iad a chur ón sprioc sin a bhaint amach. Dá bhrí sin, ní dhéanann ÚNM iarrataí ar thuilleadh faisnéise, ar a dtugtar iarrataí alt 49, a eisiúint chuig na comhlachtaí poiblí beaga sin. Tugann ÚNM comhairle agus treoir leanúnach do na comhlachtaí poiblí sin agus do chomhlachtaí poiblí eile chun cabhrú leo feabhas a chur ar a bhfeidhmíocht faoi Chuid 5. Cuirimid in iúl dóibh go mbímid ag déanamh faireachán ar a bhfeidhmíocht ar bhonn leanúnach.

Nuair a sheolann ÚNM iarrataí alt 49 chuig comhlachtaí poiblí a bhfuil níos mó ná 50 fostaí acu, iarraidimid orthu na príomhchritéir atá bunaithe ar an gcomhairle dhlíthiúil a fuair ÚNM a chumhdach sna freagraí uathu. Bhí na príomhchritéir sin mar a leanas:

- **Critéir 1:** Fianaise ar thiomantas straitéiseach pleanáilte don íos-sprioc reatha 3% a bhaint amach, mar shampla tiomantas laistigh de straitéis chorparáideach nó straitéis acmhainní daonna atá ag teacht le hoibleagáidí comhlachtaí poiblí faoin **Dualgas Earnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine** agus faoi **chreat OPS 2020 (Ár Seirbhís Phoiblí 2020) le haghaidh forbairt agus nuálaíocht i seirbhís poiblí na hÉireann**
- **Critéir 2:** Fianaise ar Phlean Gníomhaíochta um Chomhionannas, Éagsúlacht agus Cuimsiú a fhorbairt le linn na tréimhse sin, ar plean é ina bhfuil Príomhtháscairí Feidhmíochta do bhearta sonracha chun timpeallacht chomhionann éagsúil chuimsitheach oibre a chruthú ina ndéantar earcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu a chur chun cinn agus a chur ar

aghaidh agus ina dtacaítear le fostaithe bheith ar a gcompord a stádas míchumais a chur in iúl.

- **Critéir 3:** Fianaise ar aon phleanáil a rinneadh maidir le conas a d'fhéadfaí an íos-sprioc mhéadaithe 6% a bhaint amach
- **Critéir 4:** Aon bhreithniú a rinneadh ar an líon daoine a bhfuil míchumas orthu a n-earcaíonn eagraíocht iad a mhéadú go réamhghníomhach, mar shampla trí chláir thaithe oibre agus trí phróisis earcaíochta inrochtana a chur chun feidhme
- **Critéir 5:** Na bearta a rinneadh chun timpeallacht a chruthú ina dtacaítear le fostaithe bheith ar a gcompord a stádas míchumais a chur in iúl agus ina mbraitheann siad go dtacaítear leo déanamh amhlaidh
- **Critéir 6:** Na bearta a rinneadh chun bailiú sonraí a fheabhsú, lena n-áirítear méadú a dhéanamh ar an ráta freagartha d'aon áireamh nó feabhas a chur ar chruinneas ar shlí eile.

Iarrann ÚNM ar chomhlachtaí poiblí faisnéis a sholáthar maidir le cé acu ab ann nó nárbh ann d'aon chúiseanna bailí ar chuir cosc orthu an íos-sprioc 3% a bhaint amach sna blianta iomchuí.

Tugann ÚNM dá aire an próiseas trína mbailíonn comhlacht poiblí sonraí le linn dó breithniú a dhéanamh ar chinntí maidir le neamhchomhlíonadh Chuid 5 den Acht um Míchumas 2005. Tugann an Feidhmeannas aird ar cé acu a bhain nó nár bhain comhlacht poiblí úsáid as áireamh foirne agus ar cé acu a thuiriscigh sé ardráta freagartha nó ísealráta freagartha don áireamh sin. Ní dhéanann an fhaisnéis sin aon difear don dóigh a mbreithníonn an Feidhmeannas na figiúirí a bhíonn á dtuirisciú ag comhlacht poiblí.

Tugann ÚNM aird freisin ar fheidhmíocht an chomhlachta poiblí tar éis na tréimhse sonraí dhá bhliain nár bhain sé an íos-sprioc 3% amach lena linn chun a chinneadh cé acu a chuir nó nár chuir an comhlacht poiblí feabhas ar a fheidhmíocht.

Déanann ÚNM na freagraí ó chomhlachtaí poiblí a athbhreithniú go grinn in aghaidh na gcritéar thuas agus in aghaidh thuirisceáin Chuid 5 uathu don tréimhse dhá bhliain is iomchuí. Is céimeanna tábhachtacha iad sin sa phróiseas trína gcinntear comhlachtaí poiblí a bheith comhlíontach nó neamhchomhlíontach faoi Chuid 5.

3.2 Comhlíonadh an Achta - 2019 agus 2020

Sna blianta 2019 agus 2020, níor bhain ceithre chomhlacht poiblí a raibh níos mó ná 50 ball foirne acu an íos-sprioc 3% amach do na blianta 2019 agus 2020:

- Coillte
- Ospidéal Déidliachta Bhaile Átha Cliath
- Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS)
- Fáilte Éireann.

Sheol ÚNM iarrataí alt 49 do Coillte, d'Ospidéal Ollscoile Déidliachta Bhaile Átha Cliath agus d'Fháilte Éireann do na blianta 2019 agus 2020.

Sna freagraí uathu ar iarrataí alt 49, thaispeáin gach ceann de na comhlachtaí poiblí sin go raibh roinnt beart i bhfeidhm acu chun cultúr combhionann éagsúil cuimsitheach oibre a chruthú, áit a ndíreofaí ar earcú agus coinneáil daoine a bhfuil míchumas orthu a mhéadú agus a dtacófaí le fostaithe bheith ar a gcompord le linn dóibh a stádas míchumais a chur in iúl.

Bhí tosca maolaitheacha difriúla ann a d'fhág nach raibh na trí chomhlacht phoiblí sin in ann an íos-spríoc a bhaint amach, d'ainneoin na mbeart a bhí i bhfeidhm acu.

Bhí géarchéim ann sa tionscal foraoiseachta sna blianta 2019 agus 2020. Mar thoradh air sin, bhí ar Coillte lánchosc earcaíochta a chur chun feidhme, rud lenar cuireadh cosc air fostaithe nua a earcú.

Thuairiscigh Ospidéal Déidliachta Bhaile Átha Cliath go raibh deacrachtaí aige, mar gheall ar phaindéim COVID-19, daoine a bhfuil míchumas orthu agus daoine nach bhfuil míchumas orthu araon a earcú mar bhaill foirne riaracháin agus altranais túslíne chun obair ar an láithreán.

Thuairiscigh Fáilte Éireann gur theip air an íos-spríoc 3% a bhaint amach le linn na tréimhse dhá bhliain sin mar gheall ar fhadhbanna a bhain le bailiú sonraí.

Sholáthair na comhlachtaí poiblí sin fianaise freisin go raibh bearta á gcur chun feidhme acu chun aghaidh a thabhairt ar na fadhbanna. Chinn an tÚdarás nach raibh údar ann, dá bhrí sin, lena chinneadh sa deireadh go raibh na comhlachtaí poiblí sin neamhchomhlíontach do na blianta 2019 agus 2020. Chuir ÚNM in iúl do gach ceann de na comhlachtaí poiblí sin, áfach, go leanfaimis le faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn atá á dhéanamh acu agus go rabhamar ag súil le feabhsú ar a bhfeidhmíocht.

Tá áthas ar ÚNM a thabhairt dá aire, dá bhrí sin, gur thaispeáin na trí chomhlacht phoiblí sin feabhsú ar a bhfeidhmíocht faoi seach agus gur bhain siad an íos-spríoc 3% amach sa bhliain 2021, mar atá le feiceáil i dTábla 7.

Tábla 7. Comhlachtaí poiblí a bhain an íos-sprioc 3% amach sa bhliain 2021

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuiriscigh míchumas 2021
Coillte	447	7 (1.6%)	444	15 (3.4%)
Ospidéal Ollscoile Déidliachta Bhaile Átha Cliath	209	6 (2.9%)	212	10 (4.7%)
Fáilte Éireann	376	7 (1.9%)	382	12 (3.1%)

Níor bhain FSS an íos-sprioc 3% amach sa bhliain 2019 ná sa bhliain 2020. Mar a luadh cheana féin, tá athbhreithniú á dhéanamh ag ÚNM ar an bhfreagra a thug FSS ar iarraidh alt 49 do na blianta 2018 agus 2019. A luaithe a bheidh an próiseas sin curtha i gcrích, eiseoidh ÚNM iarraidh alt 49 chuig FSS do na blianta 2019 agus 2020. Aithníonn ÚNM gur thit paindéim COVID-19 amach le linn na tréimhse tuairiscithe sin agus go raibh tionchar suntasach aici sin ar FSS go háirithe.

3.3 Comhlíonadh an Achta - 2020 agus 2021

Níor bhain na ceithre chomhlacht phoiblí seo a leanas an íos-sprioc 3% amach sa bhliain 2020 ná sa bhliain 2021:

- FSS
- Institiúid Teicneolaíochta na Gaillimhe-Maigh Eo
- An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta
- Campas Coinneála Leanaí Bhaile an Oibricigh

Mionsonraítear feidhmíocht na gcomhlachtaí poiblí sin i dTábla 8 thíos:

Tábla 8. Comhlachtaí poiblí nár bhain an íos-spríoc 3% amach sa bhliain 2020 ná sa bhliain 2021

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe, agus an % d'fhostaithe, a thuairiscigh míchumas 2021
FSS	92,612	514 (0.6%)	96,675	1,508 (1.6%)
Institiúid Teicneolaíochta na Gaillimhe-Maigh Eo	989	23 (2.3%)	1,057	30 (2.8%)
An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta	238	6 (2.5%)	239	6 (2.5%)
Campas Coinneála Leanáí Bhaile an Oibríoch	273	8 (2.9%)	260	5 (1.9%)

Rinne ÚNM athbhreithniú grinn ar thuairisceáin Chuid 5 ó na comhlachtaí poiblí sin don tréimhse dhá bhliain sin. Tugann ÚNM dá aire gurbh amhlaidh, as measc na gcomhlachtaí poiblí uile sin, ba bheag nár éirigh le hInstitiúid Teicneolaíochta na Gaillimhe-Maigh Eo an íos-spríoc 3% a bhaint amach sa bhliain 2021. Thug an comhlacht poiblí sin fianaise mhionsonraithe i dtuairisceáin Chuid 5 uaidh á léiriú go raibh roinnt beart i bhfeidhm aige chun a oibleagáidí faoi Chuid 5 a chomhlíonadh. Ba é an phríomhchúis nár éirigh leis an gcomhlacht poiblí sin an íos-spríoc 3% a bhaint amach sa tréimhse dhá bhliain sin ná go raibh sé ag cumasc le hInstitiúid Teicneolaíochta, Sligeach, agus le hInstitiúid Teicneolaíochta Leitir Ceanainn ag an am chun Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh a chruthú. Tugadh an cumasc sin i gcrích agus cruthaíodh an comhlacht poiblí nua i mí Aibreáin 2022. Le linn an phróisis sin, tháinig athrú ar an líon iomlán fostaithe agus ar an líon fostaithe a thuairiscigh míchumas toisc gur fhág fostaithe an comhlacht nó go ndeachaigh siad ar scor. Thug an comhlacht poiblí sin fianaise á léiriú gur chuir sé bearta chun feidhme cheana féin sa bhliain 2021 chun feabhas a chur ar a fheidhmíocht faoi Chuid 5 as seo amach. Dá bhrí sin, ní sheolfaidh ÚNM iarraidh alt 49 chuig an gcomhlacht poiblí sin don tréimhse dhá bhliain sin.

Bainfidh ÚNM leas as na cumhachtaí reachtúla atá aige faoi alt 49 den Acht, áfach, chun tuilleadh faisnéise a iarraidh ó FSS maidir leis na bearta a bhí i bhfeidhm aige chun feabhas a chur ar a fheidhmíocht faoi Chuid 5.

Seolfaimid iarrataí alt 49 chuig an gComhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta agus chuig Campas Coinneála Leanaí Bhaile an Oibricigh freisin chun deis a thabhairt do na comhlachtaí poiblí sin tuilleadh faisnéise agus soiléire a thabhairt dúinn maidir leis na bearta atá i bhfeidhm acu chun a n-oibleagáidí faoi Chuid 5 a chomhlíonadh agus maidir leis na cúiseanna nár bhain siad an íos-sprioc 3% amach.

3.4 Coistí Faireacháin

Leanann na Coistí Faireacháin orthu ag obair le ÚNM chun a chinntiú go scaiptear ar chomhlachtaí poiblí an treoir uainn maidir le timpeallacht chuimsitheach oibre a chruthú agus chun tacú le comhlachtaí poiblí tuilleadh daoine a bhfuil míchumas orthu a earcú de réir a chéile.

3.5 Earráidí – athruithe i sonraí

Ní raibh aon earráidí ann sna sonraí a foilsíodh go dtí seo.

Aguisín A – Ranna Rialtais

Roinn	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara	3,749	137	3.7%	3,868	139	3.6%
An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige	375	20	5.3%	494	43	8.7%
An Roinn Cosanta	374	16	4.3%	386	18	4.7%
An Roinn Cosanta - Fostaithe is Sibhialtaigh	455	28	6.2%	451	28	6.2%
An Roinn Oideachais	1,367	49	3.6%	1,569	48	3.1%
An Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta	923	43	4.7%	960	78	8.1%
An Roinn Airgeadais	320	14	4.4%	331	16	4.8%
An Roinn Gnóthaí Eachtracha	2,455	129	5.3%	1,849	123	6.7%
An Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde,	136	5	3.7%	200	6	3.0%

Roinn	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Nuálaíochta agus Eolaíochta						
An Roinn Sláinte	614	44	7.2%	691	52	7.5%
An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta	1,255	77	6.1%	1,409	108	7.7%
An Roinn Dlí agus Cirt	2350	120	5.1%	2,425	216	8.9%
An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe	460	14	3.0%	452	17	3.8%
An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail	160	13	8.1%	163	13	8.0%
An Roinn Coimirce Sóisialaí	6,715	386	5.7%	6,719	440	6.5%
An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide	411	14	3.4%	447	17	3.8%
Roinn an Taoisigh	240	8	3.3%	240	8	3.3%
An Roinn Turasóireachta, Cultúir, Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán	355	34	9.6%	370	40	10.8%

Roinn	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thairiscigh míchumas 2021
An Roinn Iompair	557	17	3.1%	566	17	3.0%
Mór-Iomlán	23,271	1,168	5.0%	23,590	1,427	6.0%

Aguisín B – Comhlachtaí poiblí

An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Bord Bia	154	6	3.9%	150	3	2.0%
Bord Iascaigh Mhara	130	7	5.4%	124	14	11.3%
Coillte	447	7	1.6%	444	15	3.4%
Rásaíocht Capall Éireann	222	13	5.9%	225	8	3.6%
Graí Náisiúnta na hÉireann	52	4	7.7%	47	3	6.4%
Foras na Mara	234	12	5.1%	237	16	6.8%
An Ghníomhaireacht Náisiúnta Bainne	5	0	0.0%	5	0	0.0%
Rásaíocht Con Éireann	162	19	11.7%	560	19	3.4%
An tÚdarás um Chosaint Iascaigh Mhara	148	6	4.1%	170	11	6.5%
Teagasc	1,383	53	3.8%	1,387	53	3.8%
Comhairle Tréidlianna na hÉireann	9	0	0.0%	11	0	0.0%
Mór-Iomlán	2,946	127	4.3%	3,360	142	4.2%

An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Údarás Uchtála na hÉireann	26	2	7.7%	31	2	6.5%
An Ghníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach (TUSLA)	5,258	206	3.9%	5,306	236	4.4%
An tÚdarás Náisiúnta Míchumais	35	7	20.0%	39	8	20.5%
Campas Coinneála Leanaí Bhaile an Oibricigh	273	8	2.9%	260	5	1.9%
Mór-iomlán	5,592	223	4.0%	5,636	251	4.5%

An Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
An Coimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí	120	8	6.7%	137	10	7.3%
Fiontraíocht Éireann	672	21	3.1%	662	31	4.7%
An tÚdarás Sláinte agus Sábháilteachta	190	13	6.8%	210	16	7.6%
GFT Éireann	359	21	5.8%	354	26	7.3%
Idir-Thrádáil Éireann	57	3	5.3%	56	3	5.4%
An tÚdarás um Chaighdeán Náisiúnta na hÉireann	164	7	4.3%	177	6	3.4%
An Bord Measúnaithe Díobhálacha Pearsanta	80	6	7.5%	77	9	11.7%
Fondúireacht Eolaíochta Éireann (Sa bhliain 2021, aistríodh an comhlacht poiblí seo ón Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta chuig an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta. Féach Tábla 4 sa tuarascáil le haghaidh shonraí an chomhlachta	89	3	3.4%	-	-	-

phoiblí seo don bhliain 2021).						
Mór-iomlán	1,731	82	4.7%	1,673	101	6%

An Roinn Airgeadais

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta	794	34	4.3%	788	33	4.2%
Mór-iomlán	794	34	4.3%	788	33	4.2%

An Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Institiúid Ealaíne, Deartha agus Teicneolaíochta Dhún Laoghaire	383	17	4.4%	377	17	4.5%
Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain (Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh chun Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-larthar Láir (Campas Bhaile Átha Luain). Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021)	631	29	4.6%	-	-	-
Institiúid Teicneolaíochta Cheatharlach	782	27	3.5%	781	29	3.7%
Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí (Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta	1,596	49	3.1%	-	-	-

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
Chorcaí agus Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí, chun Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) a chruthú. Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021)						
Institiúid Teicneolaíochta Dhún Dealgan	720	36	5.0%	714	36	5.0%
Institiúid Teicneolaíochta na Gaillimhe-Maigh Eo	989	23	2.3%	1,057	30	2.8%
Institiúid Teicneolaíochta Leitir Ceanainn	381	23	6.0%	421	25	5.9%
Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh (Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh chun Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-Iarthar Láir (Campas	699	30	4.3%	-	-	-

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Bhaile Átha Luain). Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021)						
Institiúid Teicneolaíochta, Sligeach	629	24	3.8%	691	28	4.1%
Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí (Sa bhliain 2021, cónascadh Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí agus Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí, chun Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) a chruthú. Ní dhearna Institiúid Teicneolaíochta Thrá Lí tuairisceán leithleach Chuid 5 sa bhliain 2021)	430	15	3.5%	-	-	-
Institiúid Teicneolaíochta Phort Láirge	936	29	3.1%	972	36	3.7%
Léargas	54	2	3.7%	50	5	10.0%
Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) (Sa	-	-	-	1,867	59	3.2%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Chorcaí agus Institiúid Teicneolaíochta, Trá Lí, chun Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan (MTU) a chruthú. Cruthaíodh an comhlacht poiblí nua seo sa bhliain 2021 agus ní dhearna sé tuairisceán Chuid 5 don bhliain 2020)						
An Coláiste Náisiúnta Ealaíne is Deartha (NCAD)	155	10	6.5%	166	11	6.6%
Dearbhú Cáilíochta agus Cáilíochtaí Éireann	72	2	2.8%	80	3	3.8%
Fondúireacht Eolaíochta Éireann (Sa bhliain 2021, aistríodh an comhlacht poiblí seo ón Roinn Fiontar, Trádála agus Fostaíochta chuig an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta. Féach	-	-	-	84	3	3.6%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Tábla 4 sa tuarascáil le haghaidh shonraí an chomhlachta poiblí seo don bhliain 2020).						
SOLAS - An tUdarás Breisoideachais agus Oiliúna	217	17	7.8%	221	18	8.1%
Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath	3,079	251	8.2%	3,275	97	3.0%
Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-larthar Láir (Campas Bhaile Átha Luain) (Sa bhliain 2021, chumaisc Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh chun Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne (TUS): Lár-larthar Láir (Campas Bhaile Átha Luain) a chruthú. Is comhlacht poiblí nua é sin a cruthaíodh sa bhliain 2021 agus ní dhearna sé tuairisceán Chuid 5 sa bhliain 2020)				1,423	69	4.9%
Mór-Iomlán	11,753	584	5.0%	12,179	466	3.8%

An Roinn Sláinte

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Ospidéal Beaumont	4,388	196	4.5%	4,508	201	4.5%
An Chomhairle Fiaclóireachta	7	0	0.0%	8	0	0.0%
Ospidéal Ollscoile Déidliachta Bhaile Átha Cliath (Sa bhliain 2021, d'athraigh an comhlacht poiblí seo a ainm ó 'Ospidéal Déidliachta Bhaile Átha Cliath' go 'Ospidéal Ollscoile Déidliachta Bhaile Átha Cliath')	209	6	2.9%	212	10	4.7%
Údarás Sábháilteachta Bia na hÉireann	93	4	4.3%	91	5	5.5%
An tÚdarás um Fhaisnéis agus Cáilíocht Sláinte	271	15	5.5%	329	17	5.2%
An tÚdarás Árachas Sláinte	10	0	0.0%	13	1	7.7%
An tÚdarás Rialála Táirgí Sláinte	345	15	4.3%	369	16	4.3%
An Bord Taighde Sláinte	53	3	5.7%	87	5	5.8%
Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte	92,612	514	0.6%	96,675	1,508	1.6%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
An Institiúid um Shláinte Phoiblí	21	2	9.5%	21	3	14.3%
Seirbhís Fuilistriúcháin na hÉireann	585	18	3.1%	573	16	2.8%
Ospidéal Pháirc Bhaile na Lobhar	244	15	6.1%	240	13	5.4%
Comhairle na nDochtúirí Leighis	82	4	4.9%	92	8	8.7%
An Coimisiún Meabhair-Shláinte	73	4	5.5%	71	3	4.2%
An Bord um an gClárann Náisiúnta Ailse	44	3	6.8%	43	3	7.0%
An Ciste Náisiúnta um Cheannach Cóireála	56	4	7.1%	63	5	7.9%
Bord Altranais agus Cnáimhseachais na hÉireann	45	2	4.4%	46	3	6.5%
Cumann Cógaiseoirí na hÉireann	46	3	6.5%	44	2	4.5%
An Chomhairle um Chúram Éigeandála Réamhospidéal	21	1	4.8%	20	1	5.0%
safefood	31	2	6.5%	26	2	7.7%
Ospidéal San Séamas	4,734	366	7.7%	4,985	278	5.6%
Ospidéal Ollscoile Thamhlachta	3,104	125	4.0%	3,279	102	3.1%
Vhi um Chúram Sláinte	1,555	76	4.9%	1,604	94	5.9%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
Mór-Iomlán	10,8629	1,378	1.3%	113,399	2,296	2.0%

An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
An Bord Pleanála	192	15	7.8%	203	22	10.8%
Udarás Rialála na gComhlachtaí Tithíochta Ceadaithe (AHBRA) (Is comhlacht poiblí nua é seo a cruthaíodh sa bhliain 2021. Ní dhearna an comhlacht poiblí seo tuairisceán Chuid 5 sa bhliain 2020)	-	-	-	18	3	16.7%
Comhairle Contae Cheatharlach	326	14	4.3%	376	14	3.7%
Comhairle Contae an Chabháin	417	21	5.0%	414	18	4.3%
Comhairle Contae an Chláir	863	33	3.8%	974	34	3.5%
Comhairle Cathrach Chorcaí	1,560	49	3.1%	1,559	49	3.1%
Comhairle Contae Chorcaí	2,632	82	3.1%	2,640	91	3.4%
Comhairle Contae Dhún na nGall	1,185	42	3.5%	1,198	51	4.3%
Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath	5,933	274	4.6%	5,882	259	4.4%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin	1,111	43	3.9%	1,125	45	4.0%
Tionól Réigiúnach an Oirthir agus Lár Tíre	19	0	0.0%	20	0	0.0%
Ervia/Líonraí Gáis Éireann	1,124	40	3.6%	708	33	4.7%
Comhairle Contae Fhine Gall	1,526	47	3.1%	1,487	45	3.0%
Comhairle Cathrach na Gaillimhe	536	18	3.4%	554	28	5.1%
Comhairle Contae na Gaillimhe	825	25	3.0%	845	29	3.4%
An Chomhairle Oidhreachta	15	0	0.0%	19	0	0.0%
An Ghníomhaireacht um Thithíocht agus Pobail Inbhuanaithe	115	8	7.0%	113	7	6.2%
An Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe	15	0	0.0%	15	0	0.0%
Uisce Éireann	754	58	7.7%	1,176	37	3.1%
Comhairle Contae Chiarraí	1,468	73	5.0%	1,497	77	5.1%
Comhairle Contae Chill Dara	1,073	37	3.4%	998	30	3.0%
Comhairle Contae Chill Chainnigh	601	22	3.7%	604	22	3.6%
An Ghníomhaireacht um Fhorbairt Talún	39	0	0.0%	50	1	2.0%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
Comhairle Contae Laoise	471	26	5.5%	471	21	4.5%
Comhairle Contae Liatroma	361	14	3.9%	379	14	3.7%
Comhairle Cathrach agus Contae Luimnigh	1,407	33	2.3%	1,457	95	6.5%
An Ghníomhaireacht Bainistíochta Rialtais Áitiúil	111	9	8.1%	107	9	8.4%
Comhairle Contae an Longfoirt	394	21	5.3%	403	34	8.4%
Comhairle Contae Lú	772	26	3.4%	740	25	3.4%
Comhairle Contae Mhaigh Eo	1,267	39	3.1%	1,317	59	4.5%
Comhairle Contae na Mí	778	31	4.0%	802	37	4.6%
Comhairle Contae Mhuineacháin	470	34	7.2%	462	35	7.6%
Tionól Réigiúnach an Tuaiscirt agus an Iarthair	18	0	0.0%	19	0	0.0%
Comhairle Contae Uíbh Fhailí	434	27	6.2%	430	24	5.6%
Suirbhéireacht Ordanáis Éireann (OSI)	225	10	4.4%	218	16	7.3%
An Bord um Thionóntachtaí Cónaithe	90	3	3.3%	96	12	12.5%
Comhairle Contae Ros Comáin	410	21	5.1%	412	20	4.9%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
Comhairle Contae Shligigh	460	21	4.6%	468	22	4.7%
Comhairle Contae Átha Cliath Theas	1,258	41	3.3%	1,315	46	3.5%
Tionól Réigiúnach an Deiscirt	27	2	7.4%	27	2	7.4%
Comhairle Contae Thiobraid Árann	1,135	37	3.3%	1,103	35	3.2%
Comhairle Cathrach agus Contae Phort Láirge	1,007	47	4.7%	937	47	5.0%
Uiscebhealaí Éireann	245	7	2.9%	259	9	3.5%
Comhairle Contae na hIarmhí	496	17	3.4%	501	17	3.4%
Comhairle Contae Loch Garman	841	47	5.6%	847	97	11.5%
Comhairle Contae Chill Mhantáin	782	52	6.6%	746	49	6.6%
Mór-Iomlán	35,788	1,466	4.1%	35,991	1,620	4.5%

An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe

*Maidir le comhlachtaí poiblí iomchuí sa Roinn Dlí agus Cirt a thuiriscíonn chun críocha Chuid 5, tuairiscíonn siad faoin Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscígh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscígh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscígh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscígh míchumas 2021
An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta	9	0	0.0%	9	0	0.0%
An Coimisinéir Teanga	8	0	0.0%	8	0	0.0%
An Phríomh-Oifig Staidrimh	938	68	7.2%	971	54	5.6%
An tÚdarás Rialála Carthanas	40	5	12.5%	41	1	2.4%
Oifig an Phríomh-Aturnae Stáit	281	22	7.8%	316	19	6.0%
*Seirbhís Chúirteanna na hÉireann (D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear Seirbhís Chúirteanna na hÉireann den tSeirbhís Chúirteanna agus fuair sé an soiléiriú sin)	1,100	61	5.5%	1,153	28	2.4%
*Cigireacht na nGardaí (Sa bhliain 2021, d'athraigh	12	0	0.0%	12	0	0.0%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Cigireacht na nGardaí a hainm go Cigireacht an Gharda Síochána)						
*Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána	127	9	7.1%	130	12	9.2%
Tithe an Oireachtais	615	26	4.2%	655	36	5.5%
*Seirbhís Dócmhainneachta na hÉireann	78	4	5.1%	80	7	8.8%
*An Binse um Achomhairc i dtaobh Cosaint Idirnáisiúnta	47	4	8.5%	51	4	7.8%
*Oifig Aicmithe Scannán na hÉireann	7	0	0.0%	4	0	0.0%
*Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas	65	7	10.8%	73	15	20.5%
An Coimisiún um Athchóiriú an Dlí	21	1	4.8%	20	1	5.0%
*An Bord um Chúnamh Dlíthiúil	467	28	6.0%	483	18	3.7%
An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta	43	3	7.0%	45	3	6.7%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta	238	6	2.5%	239	6	2.5%
An Oifig Náisiúnta um Sheirbhísí Comhroinnte	811	32	3.9%	758	34	4.5%
An Oifig um Sholáthar Rialtais	230	14	6.1%	243	19	7.8%
Oifig na nOibreacha Poiblí	2,132	66	3.1%	2,110	69	3.3%
Oifig an Ard-Aighne	143	5	3.5%	148	6	4.1%
Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste	181	14	7.7%	178	15	8.4%
*Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí (D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear Oifig an Choimisinéara Cosanta Sonraí den Choimisinéir Cosanta Sonraí agus fuair sé an soiléiriú sin)	151	6	4.0%	190	13	6.8%
Oifig an Stiúrthóra	221	7	3.2%	226	7	3.1%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
Ionchúiseamh Poiblí						
Oifig an Ombudsman	138	15	10.9%	140	15	10.7%
Oifig an Rialálaí Pleanála	21	1	4.8%	24	1	4.2%
Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim (D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim de na Coimisinéirí Ioncaim agus fuair sé an soiléiriú sin)	6,982	286	4.1%	6,783	280	4.1%
Oifig an Ombudsman do Leanáí	27	2	7.4%	30	2	6.7%
*An tUdarás Póilíneachta	36	3	8.3%	38	3	7.9%
Teaghlachas an Uachtaráin (D'iarr ÚNM soiléiriú go ngairtear Teaghlachas an Uachtaráin d'Oifig an Rúnaí don Uachtarán agus fuair sé an soiléiriú sin)	25	1	4.0%	23	0	0.0%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
An tUdarás Clárúcháin Maoine	571	41	7.2%	531	39	7.3%
*An tUdarás Rialála Seirbhísí Maoine	32	2	6.3%	38	4	10.5%
An tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí	217	12	5.5%	225	16	7.1%
Coimisiún na Scrúduithe Stáit	199	8	4.0%	181	9	5.0%
An Coimisiún um Achomhairc Chánach	37	1	2.7%	29	2	6.9%
*An tUdarás Slándála Príobháidí	52	2	3.8%	51	2	3.9%
An tSaotharlann Stáit	102	4	3.9%	104	4	3.8%
An Oifig Luachála	144	6	4.2%	139	11	7.9%
Mór-Iomlán	16,548	772	4.7%	16,479	755	4.6%

An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Sábháilteacht Uisce Éireann	8	0	0.0%	9	0	0.0%
Coimisiún Forbartha an Iarthair	25	1	4.0%	28	3	10.7%
Mór-Iomlán	33	1	3.0%	37	3	8.1%

An Roinn Coimirce Sóisialaí

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
An Bord um Fhaisnéis do Shaoránaigh	95	11	11.6%	88	9	10.2%
An tÚdarás Pinsean	86	8	9.3%	96	8	8.3%
Mór-Iomlán	181	19	10.5%	184	17	9.2%

An Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
An Post	9,528	437	4.6%	9,811	431	4.4%
Bord na Móna	1,397	42	3.0%	1,369	42	3.1%
An Coimisiún um Rialáil Cumarsáide (ComReg)	142	5	3.5%	154	9	5.8%
An Coimisiún um Rialáil Fóntais	113	8	7.1%	111	9	8.1%
EirGrid cpt	441	58	13.2%	480	74	15.4%
Bord Soláthair an Leictreachais (BSL)	6,089	246	4.0%	5,919	226	3.8%
An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil	420	21	5.0%	448	26	5.8%
Iascach Intíre Éireann	339	15	4.4%	326	14	4.3%
Udarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann	95	5	5.3%	123	6	4.9%
An Mol Digiteach	14	0	0.0%	14	0	0.0%
Mór-Iomlán	18,578	837	4.5%	18,755	837	4.5%

Roinn an Taoisigh

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
An Oifig Náisiúnta d'Fhorbairt Eacnamaíoch agus Shóisialach	15	1	6.7%	18	1	5.6%
Mór-Iomlán	15	1	6.7%	18	1	5.6%

An Roinn Turasóireachta, Cultúir, Ealaíon, Gaeltachta, Spóirt agus Meán

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
An Chomhairle Ealaíon	64	2	3.1%	75	2	2.7%
Udarás Craolacháin na hÉireann	39	4	10.3%	42	5	11.9%
Leabharlann Chester Beatty	45	1	2.2%	43	1	2.3%
Gailearaí Ealaíne Crawford	19	2	10.5%	19	3	15.8%
Fáilte Éireann	376	7	1.9%	382	12	3.1%
Foras na Gaeilge	49	4	8.2%	57	2	3.5%
Áras Nua-Ealaíne na hÉireann (IMMA)	105	5	4.8%	102	5	4.9%
An Ceoláras Náisiúnta	100	4	4.0%	117	10	8.5%
Gailearaí Náisiúnta na hÉireann	187	12	6.4%	176	15	8.5%
Leabharlann Náisiúnta na hÉireann	110	10	9.1%	103	13	12.6%
Ard-Mhúsaem na hÉireann	175	7	4.0%	175	12	6.9%
Raidió Teilifís Éireann (RTÉ)	1,866	91	4.9%	1,871	113	6.0%
Fís Éireann	31	0	0.0%	35	7	20.0%
Spóirt Éireann	51	2	3.9%	54	2	3.7%

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
TG4	88	4	4.5%	95	6	6.3%
Turasóireacht Éireann	161	0	0.0%	164	13	7.9%
Údarás na Gaeltachta	87	6	6.9%	87	5	5.8%
Gníomhaireacht na hUltaise	13	1	7.7%	12	1	8.3%
Mór-Iomlán	3,566	162	4.5%	3,609	227	6.3%

An Roinn Iompair

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuiriscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuiriscigh míchumas 2021
Bus Éireann	2,711	83	3.1%	2,784	122	4.4%
An Coimisiún um Rialáil Eitlíochta	22	0	0.0%	25	0	0.0%
An Coimisiún um Rialáil Iarnróid	15	0	0.0%	16	0	0.0%
Córas Iompair Éireann	200	7	3.5%	209	7	3.3%
Udarás Aerfort Bhaile Átha Cliath cpt	2,641	182	6.9%	2,425	151	6.2%
Bus Átha Cliath	3,590	221	6.2%	3,680	241	6.5%
Cuideachta Poirt Bhaile Átha Cliath	156	5	3.2%	153	5	3.3%
Iarnród Éireann	4,142	215	5.2%	4,244	199	4.7%
Udarás Eitlíochta na hÉireann	723	0	0.0%	711	37	5.2%
Udarás Náisiúnta Iompair	161	7	4.3%	211	11	5.2%
Cuideachta Phort Chorcaí	148	6	4.1%	150	6	4.0%
Calafort na Gaillimhe (Cónascadh an comhlacht poiblí seo isteach i gComhairle Cathrach na Gaillimhe sa	15	0	0.0%	-	-	-

Comhlacht Poiblí	An líon iomlán fostaithe 2020	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2020	An líon iomlán fostaithe 2021	An líon fostaithe a thuairiscigh míchumas 2021	An % d'fhostaithe a thuairiscigh míchumas 2021
bhliain 2021 agus ní dhearna sé tuairisceán leithleach Chuid 5 don bhliain 2021)						
Cuideachta Chuan Phort Láirge	43	3	7.0%	42	3	7.1%
An tÚdarás um Shábháilteacht ar Bhóithre	411	21	5.1%	430	23	5.4%
Cuideachta Phort na Sionainne agus Fhainge	63	2	3.2%	63	2	3.2%
Grúpa na Sionainne cpt	450	20	4.4%	430	16	3.7%
Bonneagar Iompair Éireann	274	11	4.0%	281	12	4.3%
Mór-Iomlán	15,765	783	5.0%	15,854	835	5.3%

NDA

An tÚdarás Náisiúnta Míchumais

25 Bóthar Chluaidh, Baile Átha Cliath 4

Teileafón: (01) 608 0400

Facs: (01) 660 9935

www.nda.ie

Is é an tÚdarás Náisiúnta Míchumais an comhlacht neamhspleách stáit a sholáthraíonn comhairle fhianaisebhunaithe don Rialtas maidir leis an mbeartas míchumais agus le cleachtais mhíchumais agus a chuireann an Dearadh Uilíoch chun cinn in Éirinn.